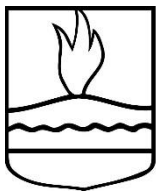

Kommunfullmäktige

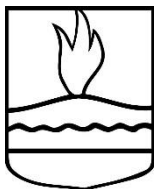
kallas härmed till sammanträde **onsdagen den 11 februari 2026 kl. 19:00**
på Gamla Real för att behandla följande ärenden:

Mellan Kl. 18:00 och 19:00 är det politikercafé. Vi gästas av suicide zero som kommer att hålla ett föredrag om vad våra politiker kan bidra med för att minska antalet suicid samt ge kommunen konkreta verktyg för att kunna fatta väl avvägda beslut som gagnar medborgarna. I samband med detta föredrag kommer det finnas fika för såväl politiker som allmänhet.

Ärende	Föredragande/Besök
1. Avsägelse av förtroendeuppdrag (V) som ledamot i kommunfullmäktige Dnr KS-2025-000340 102	
2. Avsägelse av förtroendeuppdrag (S) som ledamot i kommunfullmäktige Dnr KS-2025-000344 102	
3. Avsägelse av förtroendeuppdrag (S) som ledamot i kommunfullmäktige Dnr KS-2025-000347 102	
4. Avsägelse av förtroendeuppdrag (S) som ledamot i kommunstyrelsen Dnr KS-2025-000376 102	
5. Avsägelse av förtroendeuppdrag (SD) som ledamot i kommunfullmäktige och ledamot i kommunstyrelsen Dnr KS-2026-000001 102	
6. Avsägelse av förtroendeuppdrag (SD) som ledamot i Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden Dnr KS-2026-000027 102	
7. Val till kommunstyrelsen 2023-2026 – Val av nytt oppositionsråd Dnr KS-2022-000263 111	
8. Val till Dalslands miljö- och energiförbund 2023-2026 Dnr KS-2022-000273 111	

Ärende	Föredragande/Besök
9. Val till Svinesundskommittén Dnr KS-2022-000284 111	
10. Val till Fyrbodals kommunalförbund 2023-2026 Dnr KS-2022-000251 111	
11. Val till Förvaltningsnämnden Hugo Berglunds donation 2023-2026 Dnr KS-2022-000283 111	
12. Äskande av medel till volymökningar inom hemtjänsten Dnr KS-2025-000372 040	
13. Rehabiliteringspolicy - revidering Dnr KS-2025-000358 733	
14. Plan och Avsiktsförklaring Det goda livet i Dalsland Dnr KS-2025-000329 000	
15. Delårsrapport Fyrbodals kommunalförbund per 2025-08-31 Dnr KS-2025-000331 042	
16. Skrivelse från Edshus gällande "Sykes-fastigheten" Dnr KS-2025-000267 290	
17. Förordnande av vigsselförrättare under perioden den 1 januari 2023 - den 31 december 2026 Dnr KS-2022-000287 111	
18. Detaljplan för Ed 1:49 (Stubbekasv. 2) - Granskning Dnr KS-2024-000202 214	
19. Skifte av revisor för Hugo Berglund donationsfond och Ester och Conrad Karlssons hjälpfond Dnr KS-2025-000352 000	
20. Meddelande Kommunfullmäktige 2026 Dnr KS-2026-000032 101	
21. Information från kommunledningen och nämnder 2026 Dnr KS-2026-000033 101	

Ärende

Föredragande/Besök

- 22. Övriga frågor till Kommunfullmäktige 2026
Dnr KS-2026-000034 101
- 23. Allmänhetens frågestund vid Kommunfullmäktige
2026
Dnr KS-2026-000035 101

Christina Virevik
Ordförande

Johannes Sandström
Nämndsekreterare

Dals-Eds kommun

Ny ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutar att utse ny ledamot i kommunfullmäktige från och med den 11 december 2025 till och med den 14 oktober 2026.

Kommun: Dals-Eds kommun

Parti: Vänsterpartiet

Ny ledamot: Leif Granell

Avgången ledamot: Johanna Collin

Ny ersättare: Ny ersättare har inte kunnat utses

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Johanna Collin har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länsstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Begäran om entledigande hos fullmäktige

Om du av någon anledning inte vill vara ledamot eller ersättare för ledamot i fullmäktige ska du vända dig till fullmäktige i den kommun eller region som du blivit utsedd i och begära att du önskar avgå.

När fullmäktige beslutat om ditt entledigande kommer länsstyrelsen att utse en ny ledamot eller ersättare.

Om du däremot anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt på något sätt, t.ex. att beslutat om att fastställa valresultatet inte har följts när en ny ledamot eller ersättare har utsetts, kan du överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

Beslutande

Beslutet har fattats av handläggare David Forsberg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Vänsterpartiet
Leif Granell

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västra Götaland antingen via e-post; vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 40 00. Ange diarienummer 51077-2025.

Aktuella ledamöter och ersättare

De som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Kommun/region: Dals-Ed

Valkrets: Dals-Ed

Parti: Vänsterpartiet

Invalsdatum: 2025-12-11

Ledamot

Granell, Leif *

Ersättare

Kunde inte utses

Dals-Eds kommun

Ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutar att utse ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 11 december 2025 till och med den 14 oktober 2026.

Kommun: Dals-Eds kommun

Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna

Ny ledamot: Anna Erika Martinsson

Avgången ledamot: Larsinge Fahlén

Ny ersättare: Jan-Gunnar Norén

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Larsinge Fahlén har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länsstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Begäran om entledigande hos fullmäktige

Om du av någon anledning inte vill vara ledamot eller ersättare för ledamot i fullmäktige ska du vända dig till fullmäktige i den kommun eller region som du blivit utsedd i och begära att du önskar avgå.

När fullmäktige beslutat om ditt entledigande kommer länsstyrelsen att utse en ny ledamot eller ersättare.

Om du däremot anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt på något sätt, t.ex. att beslutat om att fastställa valresultatet inte har följts när en ny ledamot eller ersättare har utsetts, kan du överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

Beslutande

Beslutet har fattats av handläggare David Forsberg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Anna Erika Martinsson
Jan-Gunnar Norén

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västra Götaland antingen via e-post; vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 40 00. Ange diarienummer 51082-2025.

Aktuella ledamöter och ersättare

De som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Kommun/region: Dals-Ed

Valkrets: Dals-Ed

Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna

Invalsdatum: 2025-12-11

Ledamot

Norlin, Per Erik

Halmberg, Carina

Martinsson, Anna Erika *

Fröberg, Sara

Holmqvist, Börje

Bothe, Roderick

Höiberg, Öyvind

Tangen, Bjørn

Ersättare

1. Zakariasson, Lena

2. Eriksson, Åke Erik Jonas

3. Holmqvist, Paula

4. Norén, Jan-Gunnar *

Dals-Eds kommun

Ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länssstyrelsen i Västra Götalands län beslutar att utse ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 11 december 2025 till och med den 14 oktober 2026.

Kommun: Dals-Eds kommun

Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna

Ny ledamot: Lena Zakariasson

Avgången ledamot: Per-Erik Norlin

Ny ersättare: Annika Engen Henke

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Per-Erik Norlin har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länssstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länssstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Begäran om entledigande hos fullmäktige

Om du av någon anledning inte vill vara ledamot eller ersättare för ledamot i fullmäktige ska du vända dig till fullmäktige i den kommun eller region som du blivit utsedd i och begära att du önskar avgå.

När fullmäktige beslutat om ditt entledigande kommer länsstyrelsen att utse en ny ledamot eller ersättare.

Om du däremot anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt på något sätt, t.ex. att beslutat om att fastställa valresultatet inte har följts när en ny ledamot eller ersättare har utsetts, kan du överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

Beslutande

Beslutet har fattats av handläggare David Forsberg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Lena Zakariasson
Annika Engen Henke

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västra Götaland antingen via e-post; vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 40 00. Ange diarienummer 51083-2025.

Aktuella ledamöter och ersättare

De som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Kommun/region: Dals-Ed

Valkrets: Dals-Ed

Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna

Invalsdatum: 2025-12-11

Ledamot

Zakariasson, Lena *

Halmberg, Carina

Martinsson, Anna Erika

Fröberg, Sara

Holmqvist, Börje

Bothe, Roderick

Höiberg, Öyvind

Tangen, Bjørn

Ersättare

1. Eriksson, Åke Erik Jonas

2. Holmqvist, Paula

3. Norén, Jan-Gunnar

4. Engen Henke, Annika *

DALS-EDS KOMMUN	
Kommunstyrelsen	
2025 -12- 1 8	
Dnr	an

Ed 20251218

Härmed avsäger jag Larsinge Fahlen mig min plats
i Ks från och med **260331**

251318

.....

Avsägelse

Från och med 1/3 2026 avser jag att avsäga mig samtliga politiska förtroendeuppdrag för Sverigedemokraterna i Dals-Eds kommun.

Anders Bengtsson gruppledare Sverigedemokraterna Dals-Ed.

6/11 2025

Anders Bengtsson

Catharina Johansson <catharina.johansson@dalsed.se>

Fwd: Avsägning och kandidering

1 meddelande

Sebastian Bäckström <sebastian.backstrom@dalsed.se>
Till: vaxel@dalsed.se

27 januari 2026 kl. 08:52

----- Forwarded message -----

Från: **Sebastian Bäckström** <sebastian.backstrom@dalsed.se>

Date: mån 26 jan, 2026 13:22

Subject: Avsägning och kandidering

To: Johannes Sandström <johannes.sandstrom@dalsed.se>, Mette Glesåen Svensson <mette.glesaen-svensson@dalsed.se>

Hej allihopa, beklagar att det blev lite kort inpå.

Härmed avsäger jag mina positioner inom BUN och SN i avvaktan på nominering till KS.

Mvh, Sebastian L.I Bäckström

--

Det här meddelandet skickas till dig eftersom du prenumererar på gruppen "Växel" i Google Grupper.

Om du vill sluta prenumerera på den här gruppen och inte längre få någon e-post från den skickar du ett e-postmeddelande till vaxel+unsubscribe@dalsed.se.

Besök <https://groups.google.com/a/dalsed.se/d/msgid/vaxel/CAPGpk2Qae%3DJ9e4H%2BpyRh0MNinbYk93MDw%3DAsURsRYoxbuWPQww%40mail.gmail.com> om du vill se den här diskussionen.

Sebastian LI Bäckström
27/1/2026

Jag Per Erik Norlin vill avsäga sig sina uppdrag i Dals Eds kommun från
2026-02-28

Som Oppositionsråd som omfattar

1. Kommunstyrelsen och KSAU
2. Fyrbodal
3. Dalslands Energi och miljöförbund
4. Dalslands Samverkansråd
5. Svinesundskommittén
6. Dals-Ed & Co - intern beredningsgrupp

2026-01-20

Per Erik Norlin

Kommunfullmäktige

§ 137

Dnr 2022-000273 111

Val till Dalslands miljö- och energiförbund 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Valberedningsutskottets förslag till ledamöter och ersättare i Dalslands miljö- och energiförbund redovisas.

Kommunfullmäktiges beslut

Ledamöter (2)

Ersättare

Andreas Nilsson (M)

Anna Johansson (C)

Per-Erik Norlin (S)

Carina Halmberg (S)

Expedieras till

Dalslands miljö- och energiförbund

Valda

HR-enheten

Kommunfullmäktige

§ 133

Dnr 2022-000284 111

Val till Svinesundskommittén

Sammanfattning av ärendet

Valberedningsutskottets förslag till ledamot och ersättare till Svinesundskommittén styrelse samt ordinarie och ersättare till stämmoombud för Svinesundskommittén redovisas.

Kommunfullmäktiges beslut

- Kommunfullmäktige beslutar att till ledamot och ersättare till Svinesundskommitténs styrelse utses följande:

Ledamot

Ersättare

Andreas Nilsson (M)

Per-Erik Norlin (S)

- Kommunfullmäktige beslutar att till ordinarie och ersättare till stämmoombud för Svinesundskommittén utses följande:

Ordinarie

Ersättare

Tommy Olsson (KD)

Carina Halmberg (S)

Expedieras till

Valda
Svinesundskommittén

Kommunfullmäktige

§ 138

Dnr 2022-000251 111

Val till Fyrbodals kommunalförbund 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Valberedningsutskottets förslag till ledamot och ersättare i Fyrbodals kommunalförbund redovisas.

Kommunfullmäktiges beslut

Ledamot

Ersättare

Andreas Nilsson (M)

Per-Erik Norlin (S)

Expedieras till

Fyrbodals kommunalförbund
Valda
HR-enheten

Kommunfullmäktige

§ 41

Dnr 2022-000283 111

Val till Förvaltningsnämnden Hugo Berglunds donation 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Valberedningsutskottet har vid sammanträde 2022-11-09 § 26 inga nominerade att ta ställning till. Därefter har ett öppet möte genomförts i Bästorp för framtida förvaltning av Hugo Berglunds donation.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde 2022-12-14 utgick ärendet, för att i stället återkomma under våren 2023 då nomineringar har inkommit.

Till dagens sammanträde har följande namn inkommit för nominering.

Kommunfullmäktiges beslut

Ledamöter

Per-Åke Karlsson
Susanne Holmström
Ingemar Emanuelsson
Andreas Nilsson (M)

Ersättare

Per-Erik Norlin (S)

Expedieras till

Valda
Nämndens ekonom
Lönekontoret

Kommunstyrelsen

§ 5

Dnr KS-2025-000372040

Äskande av medel till volymökningar inom hemtjänsten

Sammanfattning av ärendet

Socialnämndens verksamhetsplan för 2026 fokuserar på att säkerställa en hållbar och kvalitativ socialtjänst i ett fortsatt osäkert ekonomiskt läge. Den demografiska utvecklingen med fler äldre samt ett ökande och mer komplext behov bland barn och unga innebär betydande krav på resurser, personalförsörjning och hållbara arbetsvillkor.

Förvaltningen är i nuläget underfinansierad med 2,7 miljoner kronor för placeringar inom IFO, även om de 2,4 miljoner kronor som reserverats för socialnämnden tas i anspråk. Detta innebär att dagens resurstilldelning inte fullt ut möter det ökade behovet.

Verksamhetsplanen utgör ett centralt styrdokument för Socialnämndens arbete under 2026 och syftar till att säkerställa att lagstadgade uppdrag och lokala mål kan uppfyllas för kommunens invånare.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2026 - Socialnämnden
Beslut - Socialnämnden 2025-12-16 § 89
Tjänsteskrivelse - Socialchef 2025-11-24

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att besluta i enlighet med socialnämndens beslut och tillstyrker det önskade beloppet om 2,4 miljoner kronor som finns avsatta under kommunfullmäktige för att främst finansiera volymökningen inom hemtjänsten.

Expedieras till

KF

Detaljbudget 2026 inkl verksamhetsplan (SN)***Sammanfattning av ärendet***

Socialnämndens verksamhetsplan för 2026 fokuserar på att säkerställa en hållbar och kvalitativ socialtjänst i ett fortsatt osäkert ekonomiskt läge. Den demografiska utvecklingen med fler äldre samt ett ökande och mer komplext behov bland barn och unga innebär betydande krav på resurser, personalförsörjning och hållbara arbetsvillkor.

Förvaltningen är i nuläget underfinansierad med 2,7 miljoner kronor för placeringar inom IFO, även om de 2,4 miljoner kronor som reserverats för socialnämnden tas i anspråk. Detta innebär att dagens resurstilldelning inte fullt ut möter det ökade behovet.

Verksamhetsplanen utgör ett centralt styrdokument för Socialnämndens arbete under 2026 och syftar till att säkerställa att lagstadgade uppdrag och lokala mål kan uppfyllas för kommunens invånare.

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden ska för 2026 fastställa sin verksamhetsplan med fokus på att möta både nuvarande och framtida behov inom socialtjänsten. Kommunens utveckling präglas av ett fortsatt osäkert omvärldsläge och ekonomiska utmaningar, vilket ställer krav på effektiv resursanvändning och prioritering av insatser.

Den demografiska utvecklingen med en växande äldre befolkning medför ett ökat behov inom äldreomsorgen, samtidigt som behoven av insatser för barn och unga fortsätter att öka och bli mer komplexa. Sammantaget innebär detta att de resurser som tilldelats Socialnämnden inte fullt ut täcker behoven.

För att kunna möta den ökade volymen inom hemtjänsten, från finansiering för 105 brukare till ett behov av 113 brukare, behöver nämnden omgående ianspråkta de 2,4 miljoner kronor som kommunfullmäktige avsatt för användning vid behov. Dessa medel är viktiga för att säkerställa finansiering och upprätthålla kvaliteten i hemtjänsten.

Trots detta kvarstår en betydande underfinansiering på cirka 2,7 miljoner kronor för placeringar inom barn- och unga-verksamheten, vilket innebär att de totala resurserna inte fullt ut täcker det ökade behovet.

Under 2026 kommer Socialnämnden att fortsätta utveckla och kvalitetssäkra sina verksamheter med särskilt fokus på att möta det ökade behovet inom hemtjänsten och äldreomsorgen samt de utmaningar som finns inom barn- och unga-verksamheten. Förvaltningen arbetar med att använda tillgängliga resurser på ett effektivt sätt, säkerställa kompetensförsörjning och skapa hållbara arbetsförhållanden som förebygger stress och sjukfrånvaro. Arbetsmiljö och medarbetartillfredsställelse är centrala frågor, och förvaltningen kommer fortsatt att utveckla bemanningsplanering och schemaläggning för att skapa hållbara scheman som möjliggör långsiktigt hållbart arbete.

Ledningen, bestående av socialchef och biträdande förvaltningschef, ansvarar tillsammans med enhetscheferna för att genomföra och följa upp planerade åtgärder samt

säkerställa att personalförsörjning, arbetsmiljö och resurstilldelning hålls på en hög nivå trots de ökande behoven inom både äldreomsorgen och barn- och unga-verksamheten.

Bedömning

Verksamhetsplanen för 2026 utgår från kommunens budgetförutsättningar och ekonomiska mål. Förvaltningen arbetar proaktivt med att hantera ökade kostnader för placeringar inom barn och unga, ekonomiskt bistånd och personalrelaterade utgifter, samtidigt som den ökade volymen inom hemtjänsten, särskilt boende och kommunal primärvård behöver finansieras.

För att delvis möta det ökade behovet behöver Socialnämnden omgående ianspråkta de 2,4 miljoner kronor som kommunfullmäktige avsatt för användning vid behov. Trots detta kvarstår dock en underfinansiering om cirka 2,7 miljoner kronor för placeringar inom IFO, vilket innebär att de samlade resurserna inte är tillräckliga för att täcka kostnadsökningarna.

Förvaltningen fortsätter därför att optimera arbetsmetoder, bemanningsplanering och schemaläggning för att säkerställa en hållbar och effektiv verksamhet. Särskild vikt läggs vid att skapa hållbara scheman som bidrar till god arbetsmiljö, förebygger stress och sjukfrånvaro samt stärker medarbetarnas arbetsförhållanden och arbetsglädje.

Trots dessa åtgärder bedöms verksamheten även framåt vara underfinansierad till följd av det ökade behovet och de demografiska utmaningarna. Genom noggrann prioritering och ianspråktagande av kommunfullmäktiges medel strävar förvaltningen efter att upprätthålla kvaliteten i verksamheterna och säkerställa en långsiktigt hållbar personalförsörjning.

Beslutsförslag

Socialnämnden beslutar att godkänna verksamhetsplanen för 2026 och att omgående ianspråkta de 2,4 miljoner kronor som finns avsatta under kommunfullmäktige för att finansiera volymökningen inom hemtjänsten.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2026

Beslutet skickas till:

Camilla Karlsson Socialchef

SLG

I tjänsten

Camilla Karlsson
Socialchef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Socialnämnden

§ 89

Dnr SN-2025-000176041

Detaljbudget 2026 inkl verksamhetsplan (SN)

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningschef Camilla Karlsson redovisar ärendet.

Socialnämndens verksamhetsplan för år 2026 utgår från kommunens budgetförutsättningar och ekonomiska mål. Förvaltningen arbetar proaktivt med att hantera ökade kostnader för placeringar inom barn- och unga, ekonomiskt bistånd och personalrelaterade utgifter, samtidigt som det är nödvändigt att finansiera den ökade volymen inom hemtjänsten. För att möjliggöra detta behöver Socialnämnden omgående ianspråkta de 2,4 miljoner kronor som finns avsatta under kommunfullmäktige (KF) för användning vid behov. För detaljerad redovisning se *Kommunplan 2026-2028 Dals-Eds kommun*.

Förvaltningen fortsätter att optimera arbetsmetoder, bemanningsplanering och schemaläggning för att säkerställa en hållbar och effektiv verksamhet. Särskild vikt läggs vid att skapa hållbara scheman som bidrar till en god arbetsmiljö, förebygger stress och sjukfrånvaro samt stärker medarbetarnas arbetsförhållanden och arbetsglädje. Trots dessa åtgärder bedöms att de tilldelade resurserna inte fullt ut kommer att täcka det ökade behovet, vilket innebär att verksamheten kommer att vara underfinansierad. Genom noggrann prioritering och proaktiv finansiering, inklusive KFs medel, strävar förvaltningen efter att säkerställa långsiktig personalförsörjning och bibehålla kvaliteten i verksamheterna trots de ekonomiska och demografiska utmaningarna. För detaljerad information se *Verksamhetsplan 2026 Socialnämnden*.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *Detaljbudget 2026 inkl verksamhetsplan (SN)* daterad 2025-11-24

Verksamhetsplan 2026 Socialnämnden

Kommunplan 2026-2028 Dals-Eds kommun

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna socialnämndens verksamhetsplan för 2026 och att omgående ianspråkta de 2,4 miljoner kronor som finns avsatta för 2026, under kommunfullmäktige (KF).

Socialnämnden avser att främst använda medlen för att finansiera volymökningen inom hemtjänsten.

Socialnämnden

Expedieras till
KF

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

§ 11

Dnr KS-2025-000358733

Rehabiliteringspolicy - revidering

Sammanfattning av ärendet

Det finns ett behov av att revidera nuvarande rehabiliteringspolicy för att uppdatera utifrån ändrad lagstiftning och fastställa tydliga kommunövergripande principer för rehabiliteringsarbetet inom Dals-Eds kommun. Därtill har HR-enheten upprättat en detaljerad riktlinje för arbetslivsinriktad rehabilitering som stöd till chefer i rehabiliteringsarbetet.

En tydlig rehabiliteringspolicy och detaljerade riktlinjer är avgörande för att skapa förutsättningar för ett vällyckat proaktivt och reaktivt rehabiliteringsarbete. Ärendet ligger i linje med kommunens utvecklingsplan och det fortsatta arbetet med kommunen som en attraktiv arbetsgivare.

Förslaget till den reviderade rehabiliteringspolicyn fastställer övergripande principer och mål för Dals-Eds kommuns rehabiliteringsarbete, med syfte att skapa ett gemensamt ramverk för kommunens verksamheter. Rehabiliteringspolicyn antas av Kommunfullmäktige och HR-enheten ansvarar för att riktlinjer för arbetslivsinriktad rehabilitering finns och uppdateras vid behov. Riktlinjen fastställs av kommundirektör i samråd med kommunledningsgrupp.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderad Rehabiliteringspolicy

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta föreliggande förslag till reviderad Rehabiliteringspolicy.

Expedieras till

KF

Rehabiliteringspolicy

Sammanfattning av ärendet

Det finns ett behov av att revidera nuvarande rehabiliteringspolicy för att uppdatera utifrån ändrad lagstiftning och fastställa tydliga kommunövergripande principer för rehabiliteringsarbetet inom Dals-Eds kommun. Därtill har HR-enheten upprättat en detaljerad riktlinje för arbetslivsinriktad rehabilitering som stöd till chefer i rehabiliteringsarbetet.

En tydlig rehabiliteringspolicy och detaljerade riktlinjer är avgörande för att skapa förutsättningar för ett vällyckat proaktivt och reaktivt rehabiliteringsarbete. Ärendet ligger i linje med kommunens utvecklingsplan och det fortsatta arbetet med kommunen som en attraktiv arbetsgivare.

Förslaget till den reviderade rehabiliteringspolicyn fastställer övergripande principer och mål för Dals-Eds kommuns rehabiliteringsarbete, med syfte att skapa ett gemensamt ramverk för kommunens verksamheter. Rehabiliteringspolicyn antas av Kommunfullmäktige och HR-enheten ansvarar för att riktlinjer för arbetslivsinriktad rehabilitering finns och uppdateras vid behov. Riktlinjen fastställs av kommundirektör i samråd med kommunledningsgrupp.

Beskrivning av ärendet

Den reviderade rehabiliteringspolicyn fastställer övergripande principer och mål för Dals-Eds kommuns rehabiliteringsarbete, med syfte att skapa ett gemensamt ramverk för kommunens verksamheter. Rehabiliteringspolicyn antas av Kommunfullmäktige och HR-enheten ansvarar för att riktlinjer för arbetslivsinriktad rehabilitering finns och uppdateras vid behov. Riktlinjen fastställs av Kommundirektör i samråd med Kommunledningsgrupp.

Ärendet föranleder inget beslut om finansiering.

Underlaget har varit föremål för information och dialog på kommunövergripande samverkansgrupp 2025-10-16 samt beslut den 2025-12-04.

Bedömning

En tydlig rehabiliteringspolicy och detaljerade riktlinjer är avgörande för att skapa förutsättningar för ett vällyckat proaktivt och reaktivt rehabiliteringsarbete. Ärendet ligger i linje med kommunens utvecklingsplan och det fortsatta arbetet med kommunen som en attraktiv arbetsgivare.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta föreliggande förslag till reviderad Rehabiliteringspolicy.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderad Rehabiliteringspolicy

Beslutet skickas till:

HR-enheten
Arbetsledare

I tjänsten

Veronica Husberg
HR-chef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

**DALS-EDS
KOMMUN**

Rehabiliteringspolicy

Processområde Arbetsmiljö	Ansvarig för policy HR-enheten	Version
Omfattning (gäller dessa verksamheter) Dals-Eds kommun	Förankring/datum: KLG 2025-10-07 (241119) KSG 2025-10-16	Reviderad av Datum
Styrande lagrum Arbetsmiljölagen, arbetsmiljöverkets föreskrifter, socialförsäkringsbalken, mm.	Beslutad av: Kommunfullmäktige Datum: xxxx	Giltig tillsvidare. Revideras vid behov.

Inledning

Enligt arbetsmiljölagstiftningen och arbetsmiljöverkets föreskrifter har arbetsgivaren ansvaret för att ett organiserat anpassnings- och rehabiliteringsarbete bedrivs på arbetsplatsen. Arbetsgivaren har en skyldighet att uppmärksamma ohälsa bland medarbetarna och vidta åtgärder i förebyggande och rehabiliterande syfte.

Rehabilitering är ett samlingsbegrepp för åtgärder av medicinsk, social, psykologisk och arbetslivsinriktad karaktär som vidtas till att hjälpa sjukskrivna att återfå bästa möjliga arbetsförmåga och förutsättningar för ett normalt liv.

Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar innefattar den arbetslivsinriktade rehabiliteringen och de arbetsinriktade insatser som görs för att den som drabbas av sjukdom ska kunna återgå i ordinarie arbete.

Syfte

Syftet med rehabiliteringspolicyn är att klargöra hur rehabiliteringsarbetet i Dals-Eds Kommun ska bedrivas.

Mål

Målet med Dals-Eds kommuns rehabiliteringsarbete är att medarbetaren ska återfå sin arbetsförmåga och återgå i ordinarie arbete.

Förhållningssätt

Dals-Eds kommun tar ansvar över att bedriva rehabiliteringsarbetet på ett medmänskligt sätt med fokus på att hjälpa medarbetaren tillbaka i arbete. Kommunen ska även arbeta för att upptäcka och förebygga tidiga signaler på ohälsa som på sikt kan resultera i längre sjukfrånvaro. Rehabiliteringen ska ske i samråd med medarbetaren och utgår från dennes individuella förutsättningar och behov.

Detta gör vi genom:

- att följa kommunens riktlinjer för arbetslivsinriktad rehabilitering
- att arbeta utifrån ett friskorienterat arbetssätt
- att arbeta för minskad sjukfrånvaro utifrån kommunens arbetsmiljömål

Ansvar

- Chef på enhetsnivå har ansvar för att rehabiliteringsarbetet fortlöper enligt gällande policy och riktlinjer.
- Chef på förvaltningsnivå ansvarar för övergripande uppföljning av rehabiliteringsarbetet inom den egna förvaltningen.
- Varje enskild medarbetare har ett ansvar över att medverka i sin egen rehabiliteringsprocess efter bästa förmåga.
- HR-enheten ansvarar för att styrdokument finns och uppdateras utifrån gällande lagkrav. Därtill är HR-enheten en rådgivande part i chefernas rehabiliteringsarbete.

**DALS-EDS
KOMMUN**

Riktlinjer för arbetslivsinriktad rehabilitering

Processområde Arbetsmiljö	Ansvarig för riktlinjen HR-enheten	Version 1
Omfattning (gäller dessa verksamheter) Dals-Eds kommun, samtliga verksamheter	Förankring/datum: KLK 2025-10-07 KSG 2025-10-16	Reviderad av Datum
Styrande lagrum Arbetsmiljölagen, arbetsmiljöverkets föreskrifter, socialförsäkringsbalken, mm.	Beslutad av xxxx: Datum: xxxx	Giltig tillsvidare. Revideras vid behov.

Riktlinjer för arbetslivsinriktad rehabilitering

Inledning.....	3
Sekretess.....	3
Prehab - Förebyggande rehabiliteringsarbete och tidiga signaler.....	4
Prehab i Adato.....	4
Undersök sjukfrånvaro.....	4
Rehab - Rehabiliteringsarbetet.....	5
Processbeskrivning.....	5
Utred rehabiliteringsbehov.....	5
Rehabiliteringsbehov finns inte.....	6
Rehabiliteringsbehov finns.....	6
Viktigt att hålla kontakt.....	7
Plan för återgång i arbete.....	7
Uppföljning.....	7
Rehabiliteringsmöjligheterna är uttömda.....	8
Omplacering eller uppsägning.....	8
Ansvar och roller.....	9
Övrigt.....	10
Försäkringskassans rehabiliteringskedja.....	10
Beslut om hel sjukersättning.....	10
Finansiering.....	10
Rehabiliteringsstöd från Försäkringskassan och AFA Försäkring.....	10
Särskilt högriskskydd.....	11
Förebyggande sjukpenning.....	11
Stödmaterial.....	11

Inledning

Arbetsgivaren har enligt 3 kap. §2a Arbetsmiljölagen ansvaret över att ett organiserat anpassnings- och rehabiliteringsarbete bedrivs på arbetsplatsen. Det innebär bland annat att arbetsgivaren ska uppmärksamma ohälsa bland medarbetarna och vidta åtgärder i förebyggande och rehabiliterande syfte.

Rehabilitering är ett samlingsbegrepp för åtgärder av medicinsk, social, psykologisk och arbetslivsinriktad karaktär som syftar till att hjälpa sjukskrivna att återfå bästa möjliga arbetsförmåga och förutsättningar för ett normalt liv. Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar innefattar den arbetslivsinriktade rehabiliteringen, för att underlätta återgång i ordinarie arbete för medarbetare med nedsatt arbetsförmåga.

Det behov av rehabilitering och anpassning som uppstår ska i första hand hanteras på enhetsnivå, vilket innebär att den närmaste chefen har ansvaret för rehabiliteringen i varje enskilt ärende. Varje verksamhet i Dals-Eds kommun ska också bedriva ett genomtänkt systematiskt arbetsmiljöarbete för att förhindra ohälsa och förebygga sjukskrivningar. Det ska finnas tydliga rutiner för exempelvis sjukrapportering, arbetsskador och tillbud.

Dals-Eds kommun vill med denna riktlinje fastställa kommunövergripande rutiner för hur kommunens arbetslivsinriktade rehabiliteringsarbete ska genomföras, med syfte att:

- vara ett stöd för chefer i rehabiliteringsarbetet
- skapa förutsättningar för en lyckad rehabiliteringsprocess
- genom ett friskorienterat arbetssätt förebygga sjukskrivningar och ohälsa bland medarbetarna
- underlätta för medarbetare att tidigt återgå i arbete

Sekretess

Sjuk- och rehabiliteringsfrågor rörande medarbetare omfattas av sekretess och omfattar därmed alla som på något sätt deltar i arbetet med rehabilitering och arbetsanpassning.

Prehab - Förebyggande rehabiliteringsarbete och tidiga signaler

Prehab är ett samlingsbegrepp som kan översättas som "för-rehab" och syftar till ett förebyggande arbete för att förhindra ohälsa. Genom ett aktivt systematiskt arbetsmiljöarbete med förebyggande insatser kan ohälsa till viss del undvikas hos medarbetarna. En viktig åtgärd för att förebygga att medarbetare hamnar i sjukskrivning är att identifiera och reagera på tidiga signaler. Tidiga signaler på ohälsa kan exempelvis fångas upp i den kontinuerliga och dagliga kontakten mellan chef och medarbetare, i medarbetarsamtal, personalmöten eller i andra undersökningar.

När en medarbetare visar tecken på ohälsa ska arbetsgivaren undersöka om och hur arbetet kan anpassas för att undvika ökad ohälsa och minska risken för sjukskrivning. Samtal mellan chef och medarbetare ger en djupare insikt i medarbetarens mående, vilket är en viktig del i att identifiera åtgärder för att exempelvis öka närvaro eller undvika att medarbetaren faller in i längre sjukskrivning. I vissa fall finns det möjlighet för medarbetare att ansöka om förebyggande sjukpenning hos Försäkringskassan för att förebygga eller förkorta sjukdom. Läs mer om förebyggande sjukpenning för anställda [här](#).

Tidiga signaler på ohälsa kan vara att en medarbetare:

- Har svårt att passa tider.
- Drar sig undan, blir tyst och inåtvänd.
- Presterar sämre.
- Uppvisar irritation, aggressivitet, oro, rastlöshet.
- Arbetar överambitiöst, negligerar värk.
- Har ett förändrat mönster i korttidsfrånvaron, exempelvis ofta borta fredag-måndag.
- Har upprepad korttidsfrånvaro.

Prehab i Adato

Om en medarbetare visar tidiga signaler på ohälsa tar du som chef kontakt med medarbetaren för ett samtal och startar ett prehabärende i Adato. Samtal och åtgärder dokumenteras i systemet. Använd med fördel guiden Omtankessamtal eller Upprepad korttidsfrånvaro, alternativt en Anteckning. Som stöd i att upptäcka tidiga signaler på ohälsa kommer du som chef få en avisering när en medarbetare varit sjuk 3 gånger på 6 månader.

I ett Prehabärende i Adato arbetar du med **Anteckningar** och **Intyg**.

Som verktyg finns även exempelvis **Omtankessamtal**, **Tidig kontakt vid sjukfrånvaro** och **Upprepad korttidsfrånvaro**. Förbered dig genom att exempelvis ta fram underlag för sjukfrånvaro och/eller sammanfatta övriga tidiga signaler.

Om det framkommer att det föreligger ett *rehabiliterings*behov, starta ett rehabärende i Adato och flytta relevant dokumentation.

Undersök sjukfrånvaro

En viktig del av det förebyggande rehabiliteringsarbetet är att kontinuerligt undersöka medarbetarnas sjukfrånvaro. Långtidssjukfrånvaro inleds ofta med upprepad korttidssjukfrånvaro, där frånvaron ofta ökar till tätare och längre frånvarotillfällen. Att uppmärksamma detta i tid kan förhindra att medarbetare blir långtidssjukskrivna. Orsakerna till sjukfrånvaron kan vara medicinska men också ha sin grund i medarbetarens arbetssituation eller privata situation.

Chef kan kartlägga och analysera sjukfrånvaron på individ- och gruppnivå med hjälp av statistik i Adato såväl som i [eCompanion](#).

Rehab - Rehabiliteringsarbetet

Arbetsgivaren ansvarar för att anpassnings- och rehabiliteringsarbete bedrivs på arbetsplatsen. Det innebär bland annat att vidta åtgärder i förebyggande och rehabiliterande syfte. Chef företräder arbetsgivaren och har därmed ansvar för rehabiliteringsprocessen i varje enskilt ärende. Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar innefattar den arbetslivsinriktade rehabiliteringen, för att underlätta återgång i ordinarie arbete för medarbetare med nedsatt arbetsförmåga.

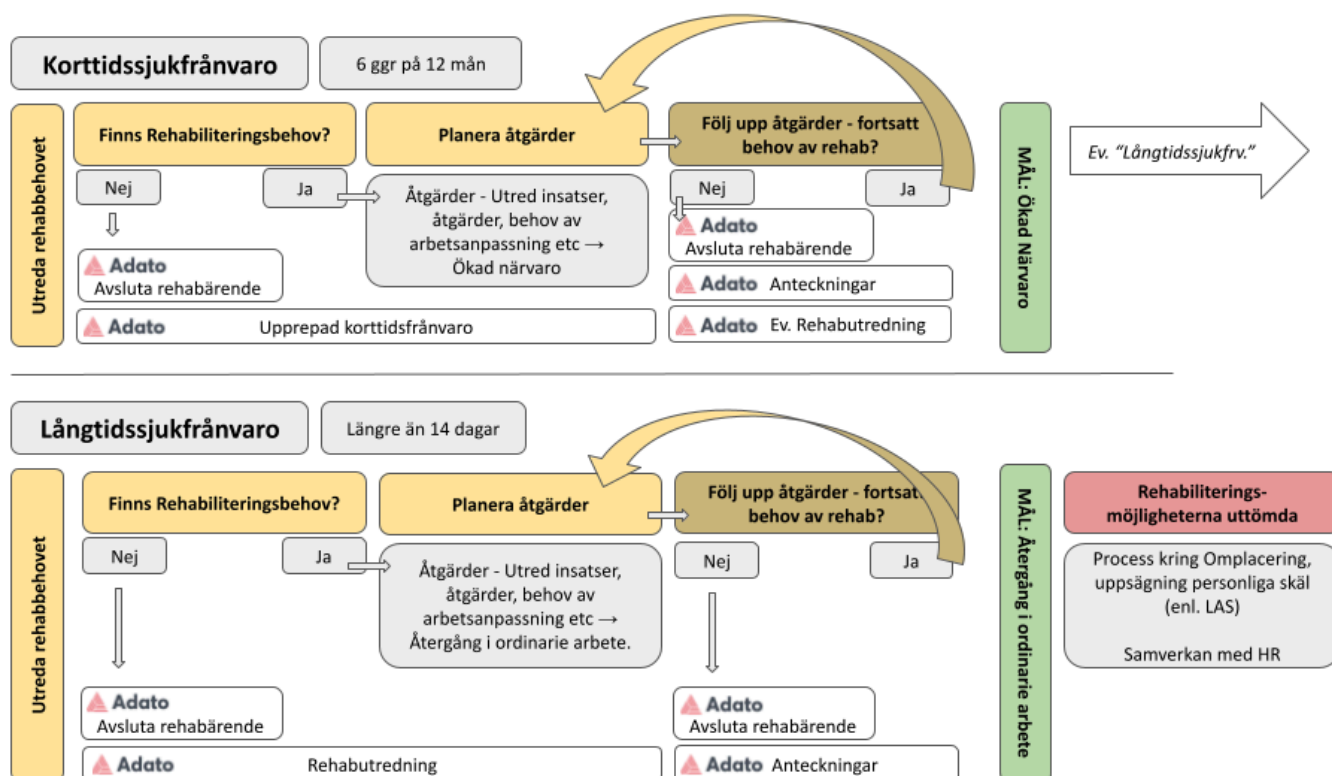
Processbeskrivning

I bilden nedan beskrivs rehabiliteringsarbetet översiktligt. Notera att processen skiljer sig åt gällande korttidssjukfrånvaro och långtidssjukfrånvaro. Exempelvis är målsättningen i ett korttidsärende; ökad närvaro och i ett långtidsärende; återgång i ordinarie arbete.

Ofta kan ett rehabärende, oavsett längd, cirkulera mellan att: åtgärda → följa upp åtgärder → nya/ompröva åtgärder → följa upp åtgärder → nya/ompröva åtgärder (o.s.v.) över en längre tid.

Om rehabiliteringsmöjligheterna i ett långtidsärende är uttömda kan en process kring omplacering och uppsägning inledas baserat på medicinsk bedömning av arbetsförmågan.

Gemensamt för både långtids- och korttidsärenden är att de inleds med en utredning av rehabiliteringsbehovet och att åtgärder planeras och följs upp.

Utred rehabileringsbehov

Det är viktigt att i ett tidigt skede utreda huruvida det finns behov av rehabiliteringsåtgärder för att ge medarbetaren goda förutsättningar till att tidigt återgå i arbetet eller uppnå målsättningen kring ökad närvaro vid korttidsfrånvaro. Närmaste chef ansvarar därför för att utreda rehabiliteringsbehov om:

- medarbetaren varit sjuk 6 gånger på 12 månader (upprepad korttidsfrånvaro)
- medarbetaren varit sjuk i mer än 14 dagar, helt eller delvis
- medarbetaren begär det
- det förekommit upprepade tidiga signaler om ohälsa

När något av ovannämnda kriterier infriats ska närmaste chef starta ett Rehabärende i Adato och kalla medarbetaren till ett samtal för att utreda om eventuella rehabiliteringsbehov förekommer och planera eventuella åtgärder.

Informera även medarbetaren om:

- kommunens rehabiliteringspolicy,
- målsättningen med den arbetslivsinriktade rehabiliteringen,
- att medarbetaren har en skyldighet att medverka i sin rehabilitering och möjligheten att ta med en facklig representant eller annan person medarbetaren har förtroende för (se även sida 9 "Medarbetarens roll")

Som stöd i att uppmärksamma när du som chef ska starta ett rehabärende, och inledningsvis utreda rehabiliteringsbehov, kommer du att få en avisering när en medarbetare varit sjuk 6 gånger på 12 månader eller längre än 14 dagar.

Upprepad korttidsfrånvaro - Använda guide för **Upprepad korttidsfrånvaro**

Långtidsfrånvaro - Använd guide för **Rehabutredning**

Medarbetarens begäran - Välj lämplig guide i Adato/Rehab

Upprepade tidiga signaler på ohälsa - Välj lämplig guide i Adato/Rehab

Övriga guider utifrån ärendets art (exv **Intyg**, **Omtankessamtal**, **Tidig kontakt vid sjukfrånvaro**)

Rehabiliteringsbehov finns inte

Om chef och medarbetare kommer fram till att det inte finns något behov av speciella insatser och medarbetaren är åter i arbete avslutas rehabärendet i Adato. Dokumentera att inga åtgärder vidtas och motivera varför.

Dokumentera i guiden: **Avsluta rehabärende**

Rehabiliteringsbehov finns

Om det finns ett rehabiliteringsbehov ska chef och medarbetare tillsammans se över vilka åtgärder som krävs för att möjliggöra återgång i ordinarie arbete (långtidssjukskrivning) alternativt ökad närvaro (korttidsfrånvaro). Arbetsgivaren beslutar om vilka rehabiliteringsåtgärder som anses lämpliga, även om beslutet helst ska tas i samråd med medarbetaren. I de fall medarbetaren har egna förslag på åtgärder, ska dessa tas i beaktning så länge de framstår som realistiska utifrån verksamhetens behov och medarbetarens förmåga. Åtgärderna ska vara tydliga och tidsbestämda. Exempel på rehabiliteringsåtgärder är anpassning av arbetstider och arbetsuppgifter, arbetshjälpmiddel, deltidssjukskrivning, besök på arbetsplatsen, företagshälsovårdsinsatser, arbetsträning efter beslut från Försäkringskassan etc. Kom ihåg att ta i beaktning hur övriga medarbetares arbetsmiljö påverkas av eventuella åtgärder. Bestäm också när uppföljning sker och hur ni ska ha kontakt framöver.

Viktigt att hålla kontakt

Närmaste chef har ett ansvar för att hålla regelbunden kontakt med medarbetaren under hela sjukperioden. Under rehabiliteringsprocessen är kortare och regelbundna avstämningar viktigt för att lyckas med åtgärderna. Att som medarbetare upprätthålla en regelbunden kontakt med arbetsplatsen underlättar återgång i arbetet. Uppmuntra därför medarbetaren att besöka arbetsplatsen under sjukperioden. Anpassat efter förmåga kan medarbetaren med fördel delta på arbetsplatsträffar och andra personalsociala aktiviteter.

Dokumentera i **Rehabutredning** (långtidsärende) eller **Upprepad korttidsfrånvaro** (korttidsärende) - lägg in åtgärder i avsnittet om Åtgärder för att förenkla uppföljningen.

Plan för återgång i arbete

Enligt 30 kap. 6 § Socialförsäkringsbalken ska arbetsgivare upprätta en plan för återgång om medarbetarens arbetsförmåga kan förväntas vara nedsatt under minst 60 dagar. Planen ska upprättas i samråd med medarbetaren och vara klar senast då arbetstagaren varit sjukskriven i 30 dagar. Om det först i ett senare skede framgår att nedsättningen kommer fortgå i minst 60 dagar ska planen upprättas omgående. Arbetsgivaren ska fortlöpande se till att planen för återgång i arbete följs och att det vid behov görs ändringar.

Planen är ett viktigt underlag för Försäkringskassans handläggning av rehabiliteringsärenden och tillsynsansvar. Försäkringskassan kan därför komma att begära in den upprättade planen från arbetsgivaren. Det finns inget formkrav för planen. För att uppfylla kravet från Försäkringskassan delger du som chef den samlade dokumentationen i rehabärendet. Det är därför viktigt att du vidtar åtgärder och utförligt dokumenterar rehabiliteringsarbetet enligt denna riktlinje.

Om Försäkringskassan begär Plan för återgång i arbete - skriv ut och delge samlad dokumentation. Så här gör du för att skriva ut.

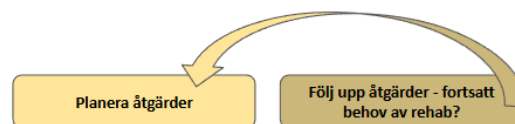
Tänk på att information som skrivs ut från Adato utgör sekretessbelagd handling.

Uppföljning

Om de planerade åtgärderna nått önskat resultat och medarbetaren kan återgå till ordinarie arbete och det inte längre föreligger ett rehabiliteringsbehov, avslutas rehabärendet i Adato. Rehabiliteringen kan även avslutas om medarbetaren exempelvis fått sjukersättning på hel- eller deltid.

Om de planerade åtgärderna inte lett till att medarbetaren kan återgå till ordinarie arbete eller får ökad närvaro fortsätter rehabiliteringsarbetet med regelbundna uppföljningsmöten. Denna del kan vara omfattande och kräva flertalet uppföljningsmöten och att åtgärder utvärderas och omprövas. Ett rehabärende kan därmed pågå över en längre tid med olika åtgärder. Ibland kan vi behöva "pausa" den arbetslivsinriktade rehabiliteringen i avvaktan på medicinsk rehabilitering.

Tänk på att föra löpande dokumentation som anteckning i Adato samt bestäm nästa uppföljningstillfälle och hur ni ska ha kontakt framöver.

Mellan dag 91 och 180 bedömer Försäkringskassan rätt till ersättning utifrån möjlighet till annat arbete hos arbetsgivaren. Det kan därför hända att du som chef får förfrågan från Försäkringskassan kring om din medarbetare har kunnat beredas annat arbete under sin sjukskrivning. Kontakta HR-enheten om du är osäker på hur en sådan förfrågan ska besvaras.

Dokumentera i **Anteckning** - följ upp åtgärder, revidera handlingsplan/ nya åtgärder.

Om åtgärderna nått önskat resultat och det inte längre föreligger ett rehabiliteringsbehov. Avsluta rehabiliteringen i guiden **Avsluta rehabärende**.

Rehabiliteringsmöjligheterna är uttömda

Om rehabiliteringsmöjligheterna är uttömda och återgång i ordinarie arbete inte är möjligt och styrks av medicinskt underlag sker den fortsatta processen med stöd av HR-enheten.

Arbetet i denna del inleds med att rehabiliteringsarbete avslutas på ett formellt sätt. Detta görs genom att chef kallar till ett möte där rehabärendets åtgärder och utfall samt medicinskt underlag går igenom. Den samlade dokumentationen utgör grund för ställningstagande om huruvida medarbetaren har "arbetsförmåga av betydenhet" eller inte, vilket påverkar nästa steg i processen.

Omplacering eller uppsägning

I de fall som det är konstaterat att medarbetaren inte kan återgå i ordinarie arbete hos arbetsgivaren, kan uppsägning på grund av personliga skäl bli aktuellt. Innan en eventuell uppsägning ska arbetsgivaren genomföra en omplaceringsutredning i enlighet med 7 § 2 stycket lagen om anställningsskydd (LAS). En omplaceringsutredning ska avse hela arbetsgivarens verksamhet, dvs. hela Dals-Eds kommun och innefatta samtliga lediga anställningar. Därefter ska arbetsgivaren pröva om medarbetaren har tillräckliga kvalifikationer för att utföra någon av de lediga anställningarna. Omplaceringsutredningen och resultatet av densamma ska dokumenteras.

Finns det inga möjliga alternativ till omplacering, eller om medarbetaren tackar nej till ett skäligt omplaceringserbjudande, kan det bli aktuellt med uppsägning på grund av personliga skäl. Det behöver isåfall vara konstaterat att medarbetarens nedsatta arbetsförmåga är stadigvarande och att medarbetaren inte kan utföra något arbete hos arbetsgivaren. Därutöver behöver alla möjliga rehabiliteringsåtgärder vara uttömda. HR-enheten ansvarar för omplaceringsutredningen och administrerar en eventuell uppsägning.

Det är viktigt att agera skyndsamt när det är klarlagt att medarbetarens arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt i förhållande till ordinarie arbete. Detta med hänsyn till tvåmånadersregeln som enligt LAS säger att arbetsgivaren inte får grunda en uppsägning på grund av personliga skäl enbart på omständigheter som varit kända för arbetsgivaren i mer än två månader.

Om ingen omplaceringsutredning gjorts föreligger heller inga sakliga skäl för uppsägning.

Om vi står inför att formellt avsluta ett rehabärende p.g.a att rehabiliteringsmöjligheterna är uttömda och återgång i ordinarie arbete inte är möjligt (styrkt med medicinskt underlag) - skriv ut samlad dokumentation. Så här gör du för att skriva ut.

Tänk på att information som skrivs ut från Adato utgör sekretessbelagd handling.

Ansvar och roller

Chefens roll

Arbetsgivaren genom ansvarig chef har det lagstadgade ansvaret för medarbetarens rehabilitering och ansvarar för att åtgärder vidtas inom rehabiliteringsprocessen. Chefen ansvarar även för att dokumentera hela rehabiliteringsprocessen.

Chefens rehabiliteringsansvar innebär:

- Aktivt följa upp tidiga tecken på ohälsa.
- Hålla kontakt med medarbetaren under hela sjukskrivnings/rehabiliteringsperioden.
- Informera medarbetaren om rehabiliteringsprocessen och medarbetarens egna skyldigheter.
- Ansvar för att påbörja den arbetslivsinriktade rehabiliteringen med eventuella anpassningar.
- Ansvar för att åtgärder och aktiviteter följs, utvärderas, dokumenteras och följs upp.
- Informera medarbetaren om rätten till stöd och hjälp från dennes fackliga organisation.

Medarbetarens roll

Medarbetaren är skyldig att efter bästa förmåga medverka aktivt i sin egen rehabilitering. Alla rehabiliteringsåtgärder ska planeras i samråd med medarbetaren där medarbetaren även ska ha möjlighet till inflytande. I de fall medarbetaren vägrar att medverka i rehabiliteringsutredningen kan arbetsgivaren ha skäl till att avsluta rehabiliteringen.

Medarbetarens ansvar innebär att:

- Värna om egen hälsa och ta hjälp vid behov.
- Aktivt delta i rehabiliteringsprocessen och medverka i möten och andra aktiviteter som planerats.
- Att själv bidra med idéer och förslag på rehabiliteringsåtgärder.
- Att lämna de upplysningar som kan tänkas påverka möjligheten att återgå i arbete.

Övriga roller

HR-enheten har en rådgivande roll till cheferna i rehabiliteringsprocessen, vilket kan innebära att ge arbetsrättsligt och strategiskt stöd. Enheten ansvarar också för administrationen kring omplacering och uppsägning.

Försäkringskassan bedömer medarbetarens arbetsförmåga och rätten till ersättning från sjukdag 15. Försäkringskassan ska i samråd med den sjukskrivne klarlägga behovet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas. De tar även beslut gällande särskilt högriskskydd om medarbetaren lider av en sjukdom, som kan antas medföra ett större antal sjukperioder under en tolv månadersperiod. Försäkringskassan kan ta initiativ till ett avstämningsmöte under pågående sjukskrivning.

Företagshälsovården är kommunens oberoende expertresurs under rehabiliteringsprocessen. De kan exempelvis bedöma arbetsförmåga i relation till arbete och anlitas för andra åtgärder.

Fackliga organisationer kan medverka som stöd om medarbetaren begär det.

Rehabiliteringskoordinator finns på vissa vårdcentraler som stöd till medarbetaren i koordinering av rehabilitering och sjukskrivning. De fungerar som kontaktpersoner till externa aktörer som exempelvis försäkringskassan och arbetsgivare.

Behandlande läkare lämnar uppgifter om medicinska sakförhållanden till Försäkringskassan. Läkaren beskriver funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning i förhållande till medarbetarens arbetsuppgifter vid aktuell sjukskrivning.

Övrigt

Försäkringskassans rehabiliteringskedja

Under medarbetarens sjukperiod kommer försäkringskassan regelbundet pröva medarbetarens arbetsförmåga och därmed rätten till ersättning, vilket kallas [rehabiliteringskedjan](#).

- Dag 1 - 90** Bedömer Försäkringskassan rätten till sjukpenning utifrån om medarbetaren inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete hos arbetsgivaren.
- Dag 91-180** Bedömer Försäkringskassan rätten till sjukpenning utifrån om medarbetaren inte kan utföra något arbete alls hos sin arbetsgivare.
- Dag 181** Bedömer Försäkringskassan rätten till sjukpenning utifrån om medarbetare inte kan utföra något arbete på den vanliga arbetsmarknaden.

Det finns några olika undantagssituationer när arbetsförmågan kan bedömas i förhållande till arbete hos arbetsgivaren även efter dag 180. Det kan vara:

- Om det är troligt att medarbetaren kommer att kunna gå tillbaka till arbete hos sin arbetsgivare med samma arbetstid innan det gått ett år sedan medarbetaren blev sjukskriven.
- Om det finns särskilda skäl som talar för att medarbetaren kommer att kunna återgå till arbete hos sin arbetsgivare senast dag 550.
- Om medarbetaren till exempel har en allvarlig sjukdom eller får rehabilitering efter en olycka.
- Om medarbetaren är 63 år eller äldre.

Beslut om hel sjukersättning

Om medarbetaren har fått beslut från Försäkringskassan om rätt till hel sjukersättning upphör anställningen i Dals-Eds kommun. Medarbetaren har en skyldighet att informera arbetsgivaren om att ett beslut om rätt till sjukersättning tagits. Arbetsgivaren ska skriftligen meddela medarbetaren att anställningen upphört till följd av sjukersättningsbeslutet. Chef kontaktar HR-enheten i fall då medarbetare beviljats hel sjukersättning.

Finansiering

Arbetsgivaren har ansvaret för att genomföra och finansiera aktiva arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder i syfte att rehabilitera medarbetaren tillbaka till ordinarie arbete eller annat arbete inom arbetsgivarens verksamhet. Det kan bland annat handla om inköp av arbetstekniska hjälpmedel eller kortare utbildningsinsatser. Kostnader för rehabiliteringen tillkommer berörd verksamhet/enhet.

Rehabiliteringsstöd från Försäkringskassan och AFA Försäkring

Som arbetsgivare har Dals-Eds kommun möjlighet att ansöka om ekonomisk ersättning för förebyggande och rehabiliterande åtgärder hos Försäkringskassan och AFA Försäkring.

Mer om ansökan och det underlag som krävs:

- [Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd - Försäkringskassan](#)
- [Rehabiliteringsstöd - AFA Försäkring](#)

Särskilt högriskskydd

En medarbetare kan ansöka om ett särskilt högriskskydd hos Försäkringskassan för en sjukdom som enligt medicinsk dokumentation kan bedömas medföra risk för tio eller fler sjukfall under ett år. Ett beslut om särskilt högriskskydd innebär att medarbetaren slipper karensavdrag och att arbetsgivaren får ersättning för sina sjuklönekostnader. Läs mer om särskilt högriskskydd [här](#).

Förebyggande sjukpenning

I vissa fall finns det möjlighet för medarbetare att ansöka om förebyggande sjukpenning hos Försäkringskassan för att förebygga eller förkorta sjukdom. Läs mer om förebyggande sjukpenning för anställda [här](#).

Stödmaterial

Övrigt stödmaterial finns på HRs intranätssida [HR-frågor](#)

Kommunstyrelsen

§ 185

Dnr KS-2025-000329000

Plan och Avsiktsförklaring Det goda livet i Dalsland

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen presenterade i december 2020 "Det Goda Livet i Dalsland - diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland" (VGR Analys 2020:51). Rapporten beskriver den långsiktiga utvecklingen i Dalsland och hur denna har påverkat dagens strukturella förutsättningar. Dialoger mellan parterna ledde fram till den plan som varit en ram för genomförandet under perioden 2021 till 2025. Planen inbegriper sådana områden och insatser som deltagande offentliga aktörer har rådighet över. Under 2022 – 2025 har planen verkställts genom ett 25-tal olika insatser inom de prioriterade områden och tematiska rubriker som funnits inom överenskommelsen. Ett antal av dessa insatser är fortsatt pågående i slutet av 2025.

Att förändra bredare strukturella förutsättningar tar tid och därför har vikten av långsiktighet betonats i gemensamma samtal. Parterna har därför enats om en ny programperiod 2026-2028 för att nå i mål med prioriterade insatser och kunna infoga nya fungerande verksamheter i ordinarie verksamhetsstrukturer.

Beslutsunderlag

Förslag till avsiktsförklaring avseende "Det goda livet i Dalsland" 2026-2028

Förslag till plan för genomförande av "Det goda livet i Dalsland" 2026-2028
Övergripande indikatorer för "Det goda livet i Dalsland" 2026-2028

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- besluta att anta avsiktsförklaring och plan för genomförande avseende "Det goda livet i Dalsland" för åren 2026-2028.
Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsens ordförande att underteckna avsiktsförklaringen.

Expedieras till

KF

Plan och Avsiktsförklaring Det goda livet i Dalsland

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen presenterade i december 2020 "Det Goda Livet i Dalsland - diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland" (VGR Analys 2020:51). Rapporten beskriver den långsiktiga utvecklingen i Dalsland och hur denna har påverkat dagens strukturella förutsättningar. Dialoger mellan parterna ledde fram till den plan som varit en ram för genomförandet under perioden 2021 till 2025. Planen inbegriper sådana områden och insatser som deltagande offentliga aktörer har rådighet över. Under 2022 – 2025 har planen verkställts genom ett 25-tal olika insatser inom de prioriterade områden och tematiska rubriker som funnits inom överenskommelsen. Ett antal av dessa insatser är fortsatt pågående i slutet av 2025.

Att förändra bredare strukturella förutsättningar tar tid och därför har vikten av långsiktighet betonats i gemensamma samtal. Parterna har därför enats om en ny programperiod 2026-2028 för att nå i mål med prioriterade insatser och kunna infoga nya fungerande verksamheter i ordinarie verksamhetsstrukturer.

Beskrivning av ärendet

Att förändra bredare strukturella förutsättningar tar tid och därför har vikten av långsiktighet betonats i gemensamma samtal. Parterna har därför enats om en ny programperiod 2026-2028 för att fortsätta arbetet då flera insatser är pågående och väntas avslutas under de kommande åren samt identifiera nya möjligheter för att förbättra de strukturella förutsättningarna för landskapet. Dals-Eds kommun medfinansierar satsningen tillsammans med övriga parter i samverkan vilket för kommunen innebär 33 000 kr per år mellan åren 2025-2028. I övrigt bär Dals-Eds kommun som part sina egna kostnader och utlägg som kan hänföras till genomförandeplanens olika delar med tillhörande projekt.

Bedömning

Genom att anta avsiktsförklaring samt plan för genomförande tas nästa steg i "Det goda livet i Dalsland", med plan för hur arbetet ska genomföras och under vilka premisser som parterna arbetar tillsammans.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att anta avsiktsförklaring och plan för genomförande avseende "Det goda livet i Dalsland" för åren 2026-2028. Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsens ordförande att underteckna avsiktsförklaringen.

Beslutsunderlag

Förslag till avsiktsförklaring avseende ”Det goda livet i Dalsland” 2026-2028

Förslag till plan för genomförande av ”Det goda livet i Dalsland” 2026-2028

Övergripande indikatorer för ”Det goda livet i Dalsland” 2026-2028

Beslutet skickas till:

Västra Götalandsregionen

Fyrbodals kommunalförbund

Processledare för Det goda livet i Dalsland

Kommundirektör

I tjänsten

Jonas Olsson

Kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Avsiktsförklaring avseende "Det Goda Livet i Dalsland"

Denna avsiktsförklaring ("Avsiktsförklaringen") gäller mellan Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Färgelanda kommun, Melleruds kommun, Vänersborgs kommun, Åmåls kommun, Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götalands län ("Parterna"). Avsiktsförklaringen gäller för perioden 1 januari 2026 – 31 maj 2028.

1. Bakgrund

Västra Götalandsregionen presenterade 2020 en rapport med ett diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland¹. I underlaget presenterades ett förslag till strategi för Dalslands framtid – "Det Goda Livet i Dalsland". Dialoger mellan parterna ledde fram till den plan som varit en ram för genomförandet under perioden 2021 till 2025. Planen inbegriper sådana områden och insatser som deltagande offentliga aktörer har rådighet över. Under 2022 – 2025 har planen verkställts genom ett 25-tal olika insatser inom de prioriterade områden och tematiska rubriker som funnits inom överenskommelsen. Ett antal av dessa insatser är fortsatt pågående i slutet av 2025.

Att förändra bredare strukturella förutsättningar tar tid och därför har vikten av långsiktighet betonats i gemensamma samtal. Parterna har därför enats om en ny programperiod 2026-2028 för att nå i mål med prioriterade insatser och kunna infoga nya fungerande verksamheter i ordinarie verksamhetsstrukturer.

2. Strategi för "Det Goda Livet i Dalsland" 2026-2028

Det övergripande målet att öka dalslänningarnas välbefinnande och har en direkt koppling till Västra Götalands vision om "Det goda livet". Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland, som är central i sammanhanget, löper till 2030. Strategin kopplar också till Fyrbodals kommunalförbunds antagna Verksamhetsplan 2025-2027.

Strategin för Det goda livet i Dalsland har till syfte att stärka levnadsförhållanden och utvecklingsförutsättningar i landskapet. I denna period har tre områden valts ut för prioriterat fokus: *Sysselsättning, Inflyttning/ Kompetensförsörjning och Samhällsplanering*. Dessa områden har växt fram som centrala för att lyckas förändra strukturella förutsättningar i en avgörande positiv riktning.

3. Genomförande, övergripande organisation och projektplanering

Parterna har tagit fram en plan för genomförandet 2026-2028 som tjänar som grund för arbetet. En *styrgrupp* består av tjänstepersoner från kommunerna, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Fyrbodals kommunalförbund. Styrgruppen ansvarar också för att genomförandet följs upp och utvärderas.

Representanter för kommunledningarna i Dalsland inklusive Vänersborg, Miljö-och

¹ "Det Goda Livet i Dalsland - diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland", VGR Analys 2020:51

regionutvecklingsnämndens presidium (VGR) och ordförande i Fyrbodals kommunalförbund möts en gång per år för att stämma av genomförandet. Politisk avstämning sker därtill i samband med Dalslandssamverkans möten dit Vänersborgs kommun bjuds in. VGR och Länsstyrelsen kan vid behov också bjudas in för strategisk dialog och då med så god framförhållning som möjligt.

Styrgruppen har en avgörande roll att värdera, välja och prioritera bland de projektidéer som föreslås. Till sin hjälp finns grundläggande kriterier framtagna där hög måluppfyllelse ger ledtrådar om vilka insatser som bör väljas. Insatserna har olika starttid och löptid. Projektplaneringen bör, i de fall det inte redan finns, identifiera aktörer, ansvar, åtgärder, resursbehov och tidplan. De organisationer som är berörda ingår i arbetet.

4. Parternas åtagande

Parterna åtar sig, inom ramen för sina roller och uppgifter, att medverka till och driva satsningar inom ramen för ”Det Goda Livet i Dalsland” och den genomförandeplan² som tagits fram för ändamålet.

5. Kommunikation

Styrgruppen ansvarar för att ta fram erforderliga resurser för den kommunikation som behövs. Detta sker utifrån fastställd kommunikationsplan och med hjälp av den organiserade samverkan som finns etablerad mellan parternas kommunikatörer.

6. Giltighet

Avsiktsförklaringen träder i kraft 1 januari 2026 och upphör att gälla 31 maj 2028.

7. Finansiering

Parterna förbinder sig att tillsammans finansiera en processledartjänst på halvtid inklusive lönebikostnader och Fyrbodals KFs OH-kostnader enligt följande fördelning; Västra Götalandsregionen 1/3, Fyrbodals Kommunalförbund 1/3 och sex dalslandskommuner tillsammans 1/3. Västra Götalandsregionen avsätter tid hos två tjänstepersoner för planering av styrgruppens arbete liksom sammanhållande av de insatser inom DGLID som utförs av regionen. Länsstyrelsen i Västra Götalands län avsätter tid för deltagande i styrgrupp och arbetsgrupper kopplat till fokusområden, efter behov.

I övrigt bär vardera part sina egna kostnader och utlägg hänförliga till genomförandeplanens olika delar med tillhörande projekt.

8. Förutsättningar för avsiktsförklaringens giltighet

Ändringar i och tillägg till denna avsiktsförklaring är möjliga, men endast om de skriftliga och godkända av alla parter. Denna avsiktsförklaring utgör inget legalt bindande avtal och parts underlåtelse att fullgöra vad som i övrigt stadgas häri ska inte medföra någon skadeståndsskyldighet.

² ”Det Goda Livet i Dalsland – plan för genomförande 2026-2028

Denna Avsiktsförklaring har undertecknats av företrädare för parterna via digital signering.

Dals-Eds kommun, Färgelanda kommun, Melleruds kommun, Vänersborgs kommun, Åmåls kommun, Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Plan för genomförande av Det goda livet i Dalsland 2026 till 2028

Bakgrund

Västra Götalandsregionen presenterade 2020 en rapport med ett diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland¹. Rapporten beskrev den långsiktiga utvecklingen och hur denna har påverkat dagens strukturella förutsättningar. I underlaget presenterades ett förslag till strategi för Dalslands framtid – ”Det Goda Livet i Dalsland”. Dialoger mellan parterna ledde fram till den plan som varit en ram för genomförandet under perioden 2021 till 2025. Planen inbegriper sådana områden och insatser som deltagande offentliga aktörer har rådighet över. Under 2022 – 2025 har planen verkställts genom ett 25-tal olika insatser inom de prioriterade områden och tematiska rubriker som funnits inom överenskommelsen. Ett antal av dessa insatser är fortsatt pågående i slutet av 2025.

Att förändra bredare strukturella förutsättningar tar tid och därför har vikten av långsiktighet betonats i gemensamma samtal. Parterna har därför enats om en ny programperiod 2026-2028 för att nå i mål med prioriterade insatser och kunna infoga nya fungerande verksamheter i ordinarie verksamhetsstrukturer.

Koppling till den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland

Nuvarande Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland gäller för perioden 2021 till 2030 (RUS). Denna plan för utveckling i Dalsland ska ses som en del i genomförandet av RUS. Planen bidrar direkt och konkret till det övergripande målet för RUS genom att göra Dalsland mer robust och sammanhållet, jämlikt och öppet, fossiloberoende och cirkulärt. Områdets särskilda förutsättningar tas tillvara på ett bättre sätt och samspelet med omgivande regionala noder utvecklas.

RUS har fyra långsiktiga prioriteringar: stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkluderingen och knyta samman Västra Götaland. Planen för Det goda livet i Dalsland innehåller satsningar inom samtliga de områden som RUS anger som viktiga insatsområden för dessa långsiktiga prioriteringar.

Koppling till Verksamhetsplan för Fyrbodals kommunalförbund 2025-2027

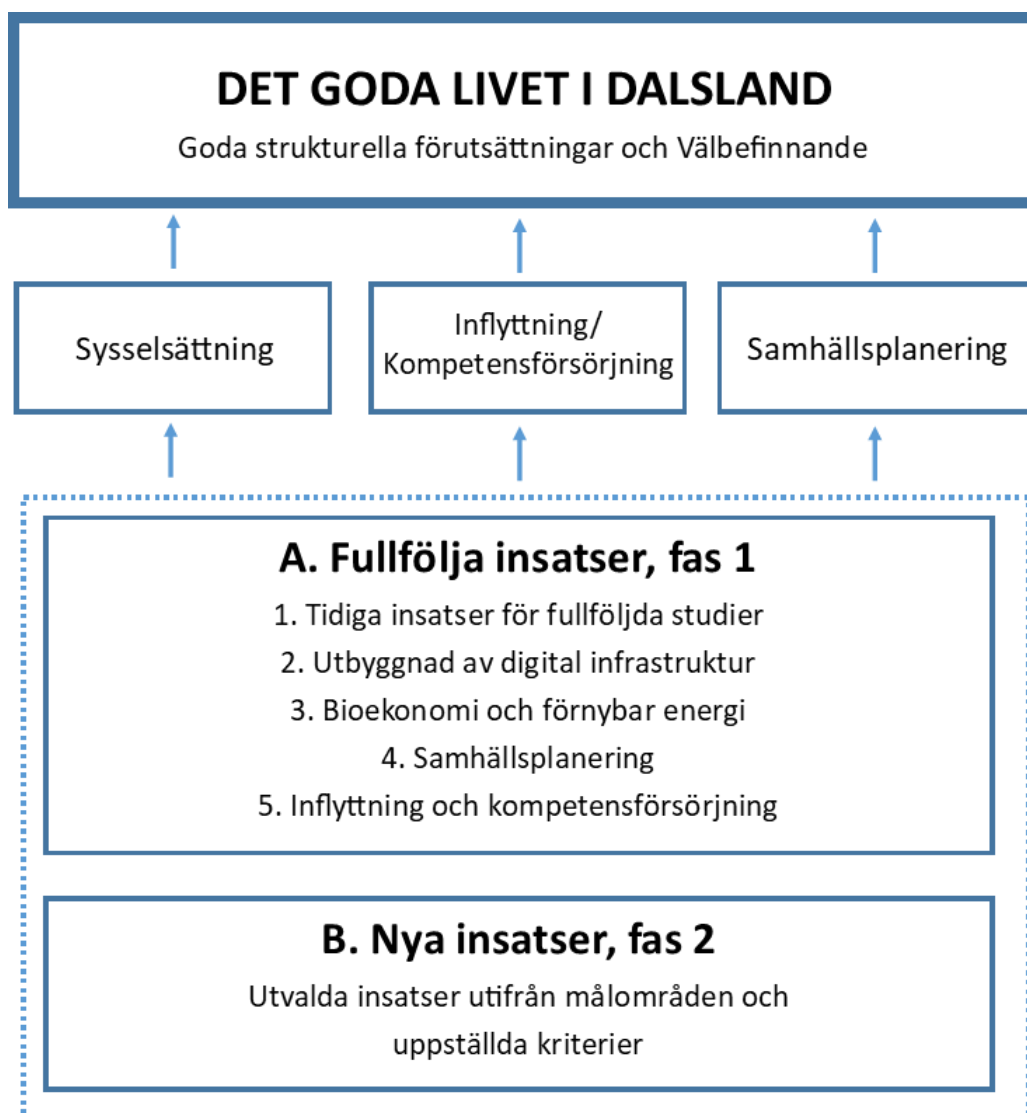
Fyrbodals verksamhetsplan har två övergripande mål; Ökad attraktionskraft och Stödja och utveckla det kommunala självstyret. Därutöver finns tre insatsområden: regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärdsutveckling. En lång rad delmål under insatsområdenas rubriker beskriver de tematiska frågor som prioriteras under perioden. Verksamhetsplanens underliggande delmål har stark koppling till Det goda livet i Dalslands målområden, pågående insatser och uppsatta målsättningar.

¹ ”Det Goda Livet i Dalsland - diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland”, VGR Analys 2020:51

Plan för genomförande

Det övergripande målet för denna plan har en direkt koppling till visionen om Det goda livet och är att öka dalslänningarnas välbefinnande. Det görs genom att levnadsförhållanden och utvecklingsförutsättningar i landskapet förbättras. Tre områden – sysselsättning, inflyttning/kompetensförsörjning, samhällsplanering – är särskilt viktiga att stärka och fungerar som prioriterade målområden (se figur). Medlen för att nå målen består av (A) Fullfölja redan påbörjade insatser inom ramen för samarbetet inom fullföljda studier/minskat utanförskap, digitalisering, bioekonomi/ förnybar energi, samhällsplanering och Inflyttning/kompetensförsörjning. Den andra delen (B) beskriver nya gemensamma insatser som kan beslutas under perioden utifrån hög uppfyllelse av de indikativa kriterier som planen för Det goda livet i Dalsland satt upp eller att styrgruppen aktivt utväljer satsningarna som angelägna.

Innehållet presenteras här i koncentrat. Detaljinnehållet har utvecklats och formas löpande genom de diskussioner som förs mellan parterna och beslut under programperioden.

Planen för 2026-2028 innehåller tre utvalda målområden som särskilt viktiga att stärka:

Sysselsättning är en grundläggande motor för utveckling och välbefinnande. Att kunna hitta jobb i Dalsland inom den bransch där man är utbildad. Olika grupper behöver ha god tillgång till arbetsmarknaden; kvinnor, män, unga, gamla, utrikes och inrikes födda. Brist på sysselsättning leder till stora kostnader för samhället och individen.

Ambitionen i samarbetet är att under planperioden genomföra effektiva insatser för att skapa, stärka och bredda arbetsmöjligheter i Dalsland, samt i ökad utsträckning fånga upp människor som riskerar utanförskap.

Uppföljning sker genom rapportering av framdrift och resultat i beslutade projekt (årligen).

Inflyttning/Kompetensförsörjning. Specialiserade arbetsgivare behöver kunna hitta utbildad arbetskraft till sina arbetsplatser. Möjligheten att utbilda sig till en bredd av branscher behöver öka. Bredare grupper av människor än de som jobbar i ett mindre antal historiskt starka branscher behöver lockas till Dalsland. Landskapets attraktivitet bygger på en mix av påtagliga naturvärden, social samhörighet, kulturella kvaliteter och attraktiva arbetstillfällen eller utbildningar.

Ambitionen i samarbetet är att under planperioden öka landskapets attraktivitet för boende, bygga mottagningskapacitet, öka möjligheterna för högre och breddad kompetensförsörjning för arbetsgivare och individer.

Uppföljning sker genom rapportering av framdrift och resultat i beslutade projekt (årligen)

Samhällsplanering handlar om att utveckla den övergripande planeringen av fysiska strukturer och geografiska samband. Detta för att skapa beredskap och möjligheter för utveckling i Dalsland men också synliggöra Dalslands roll och relation till och för Fyrbodal, Västra Götaland samt grannregionerna inklusive Norge.

Dalsland ligger i underkant inom ett antal parametrar gällande tillgänglighet till arbetstillfällen, samhällsservice och infrastruktur och i ett glesare bebyggt landskap behöver smarta och kostnadseffektiva lösningar skapas. Här ingår frågor kring bebyggelse, verksamhetsområden, samhällsservice och infrastruktur av olika slag, i första hand på en strukturell strategisk planeringsnivå.

Uppföljning sker genom rapportering av framdrift och resultat i beslutade projekt (årligen)

De fem rubrikerna för Fullföljda insatser (A) gäller slutförande av de prioriterade insatser som redan är igång från Fas 1 (2021-2025), som kommer att fortgå ett tag till och långsiktigt skall inlemmas i reguljära strukturer på bästa sätt. Följande insatser är identifierade (slutdatum inom parentes):

- Backa Barnet – tidiga insatser för fullföljda studier (2026-12-31)
- Campus Dalsland – högre utbildning i landskapet (finansiering till 2028-12-31)
- Gemensam Bredbandsstrategi (3-årsprojekt, enligt plan från hösten 2025)
- Samhällsmast för mobilnätet i Dals-Ed (2024-07-31, planer ligger kvar)

- Fiskodling – demoanläggning (2027-12-31)
- MatpåDal – livsmedelsutveckling och besöksnäring (2026-12-31)
- Cirkulära system – nyttja restströmmar för ökad produktion (2026-12-31)
- Biogasanläggning i Mellerud – cirkulär energi- och jordbrukssatsning. (skall vara byggd 2027)
- Samhällsplanering och stationsutveckling - processer för stationsutveckling i Brålanda och Bäckeфорs (processer med målbild 2030 och framåt)
- Framtidsbilder i Dalsland – strukturbildsprocesser i samverkan (2027-12-31)
- Dalslands Kanal – fysisk förstärkning (2027-12-31)
- Hitta hem i Dalsland – inflyttningsmarknadsföring (2026-12-31)

Nya insatser, fas 2 (B). Nya idéer och behov kommer att uppstå under perioden 2026-2028. För att välja rätt insatser utifrån de planens tre målområdena har indikativa kriterier satts upp för att underlätta i prioriteringen och peka ut färdriktningen. Insatser kan även komma att väljas utifrån de pågående och prioriterade uppdrag som finns och uppstår inom region, kommunalförbund, länsstyrelse och kommuner samt att Styrgruppen för Det goda livet i Dalsland aktivt kan välja ut insatser utifrån upplevd angelägenhet.

Tillkommande insatser under perioden kan både inrymma inledande förstudier, pilotsatsningar och större genomföranden av verksamhetsmässig karaktär. En grundläggande tanke är att avslutade kortidsprojekt skall undvikas till förmån för insatser som kan leda till långsiktig verkan och betydelse.

Kriterier för urval av insatser

Nya idéer på insatser kommer löpande så styrgruppen för DGLID har tagit fram indikativa kriterier för utväljande av projekt. Kriterierna är inte absoluta utan hanteras enligt principen att så stor uppfyllelse som möjligt är en indikation på att satsningen är viktig för landskapet och ger bättre förutsättningar att få bifall. Styrgruppen, och i förekommande fall enskilda organisationer, avgör vad som får bifall i slutändan.

Indikativa kriterier

I första hand:

- Landskapet/lokala organisationer har mottagarkapacitet för insatsen och den ligger väl i tiden.

I andra hand:

- Satsningen gynnar så många dalslandskommuner som möjligt
- Satsningen har stor potentiell förändringskraft
- Satsningen är av strukturellt långsiktig betydelse
- Satsningen stämmer väl överens med Det goda livet i Dalslands prioriterade utvecklingsområden och kan hanteras i samverkan

- Satsningen stämmer väl överens med prioriteringar i den Regionala Utvecklingsstrategin(RUS) 2021-2030 och Verksamhetsplan för Fyrbodals kommunalförbund 2025-2027
- Satsningen är kostnadseffektiv och välorganiserad i sitt förarbete
- Det är inte en fråga som redan hanteras i andra regional etablerade processer/pågående processer

Övriga frågor

Det finns en bred samsyn mellan kommuner, region och länsstyrelse om behovet av att skapa ökad uppmärksamhet och prioritering kring situationen i Dalsland på nationell nivå, inte minst med anledning av att regeringen via Tillväxtverket löpande ger fyra kommuner i Dalsland stöd eftersom de tillhör de kommuner som anses ha särskilt stora socioekonomiska utmaningar. Ambitionen bör vara att landskapet ska prioriteras generellt för olika satsningar även från den nationella nivån. Arbetet med Det goda livet i Dalsland kan också innebära att bevaka och tillgängliggöra olika internationella, nationella och regionala satsningar för Dalsland. Länsstyrelsen i Västra Götalands län kan utifrån sin roll och medverkan i DGLID fungera som dörröppnare och initiativtagare till samtal med olika statliga sakmyndigheter i angelägna frågor.

Avgränsningar för påverkansarena

Vissa frågor så som till exempel prioritering av kollektivtrafik och infrastruktur har etablerade samverkansformer och rutiner för hur det geografiska Västra Götalands synpunkter samlas upp och sammanställs för bästa möjliga påverkan på nationell nivå. Det goda livet i Dalsland har ingen särställning i detta arbete utan insatserna koncentreras på att skapa utveckling inom de regionala prioriteringar som är gjorda. Det kan därför exempelvis handla om att utveckla stationssamhällen på utvalda orter men inte att hitta särskilda kanaler att vinna stora infrastrukturprojekt från nationell nivå. Inom andra rubrikområden kan det finnas en större frihet att agera som landskap om det inte finns fastställda regionala riktlinjer för hur påverkansarbete mot nationella nivåer sker.

Genomförande

Beslut om att medverka till och driva satsningarna i denna plan för genomförande tas av respektive part. Kommunledningarna i Dalsland inklusive Vänersborg, representanter för Fyrbodals kommunalförbund, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Miljö-och regionutvecklingsnämndens presidium (VGR) bildar en referensgrupp och möts en gång per år för att stämma av genomförandet. En styrgrupp med företrädare för kommunerna, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Fyrbodals kommunalförbund möts regelbundet för att stämma av, avgränsa och driva de gemensamma överenskomna insatserna.

Viktiga frågeställningar beskrivs i denna plan utan att i detalj precisera hur de ska hanteras. Insatserna har olika starttid och löptid. Projektplaneringen bör, i de fall det inte redan finns, identifiera aktörer, ansvar, åtgärder, resursbehov och tidplan. De organisationer som är berörda ingår i arbetet.

Styrgruppen har också hjälp av en framtagen kommunikationsplan för arbetet med Det goda livet i Dalsland.

Uppföljning

Arbetet följs upp en gång per år samt vid planperiodens slut.

Övergripande mål: Det goda livet i Dalsland. Goda strukturella förutsättningar och välbefinnande

3 prioriterade målområden:

- Ökad sysselsättning
- Ökad inflyttning och bättre kompetensförsörjning
- Samhällsplanering för bättre förutsättningar

Målen följs upp genom rapportering av resultat och framdrift av projekt inom respektive målområde och sammanställs till styrgrupp och referensgrupp årligen.

Därtill följs indikatorer på samhällelig nivå upp vid planperiodens slut. Detta eftersom många av indikatorerna på en övergripande samhällsnivå tar lång tid att förändra. Indikatorerna är just indikatorer – de ger en indikation, men kan inte härledas direkt till de insatser som görs inom detta samarbete, eftersom de påverkas av fler samhällsförändringar som sker parallellt.

Indikatorerna för planperiod 2 överensstämmer i hög utsträckning med de indikatorer som följts upp under första planperioden för att kunna följa en mer långsiktig utveckling.

Se bilaga över övergripande indikatorer. Uppföljning sker vid planperiodens slut

Uppföljning av samhällsutvecklingen

Indikatorer Det goda livet i Dalsland

Mål	Indikator	Källa	Ingång	Redovisas
Invånarnas välbefinnande	Nöjd med livet	HLV* (VGR/FHM)	2020	Vid periodens slut
Delmål				Vid periodens slut
Attraktivitet (index)	Befolkning – Flyttmönster	SCB	2015	
	Boende - Bostadspriser	SCB		
	Turism - Gästnätter	SCB/Tillväxtverket		
	Jobb - Arbetslöshet	Arbetsförmedlingen		
Samhörighet	Meningsfullhet (Varit till nytta)	HLV	2020	
	Samhörighet (Känt sig nära andra)	HLV		
	Praktiskt stöd (Kan få praktisk hjälp)	HLV		
	Tillit till andra	HLV		
	Framtidstro (Personlig framtid)	HLV		
Sysselsättning	Försörjda av ersättningar och bidrag	SCB	2020	
	Sysselsättningsgrader	SCB	2019	
	Näringslivsstruktur/bransch+sektor	SCB	2019	
	Sysselsättning inom miljö/energi	SCB	2019	
Utbildning	Utbildningsplatser i högre utbildning	SCB	2020	
	Fullföljda studier alla/yrkesgymnasium	SCB	2020	
	Utbildningsnivå - 25-34 år	SCB	2020	

Jämförelser görs med kommunerna i Västra Götaland, med olika delar av regionen och Sverige

Data presenteras specificerat för kön, åldersgrupper, bakgrund och utbildningsnivå när det är relevant

* Hälsa på lika villkor - fördjupade undersökningar med VGR-frågor ger data för Dalsland vartannat år

Kommunstyrelsen

§ 13

Dnr KS-2025-000331042

Delårsrapport Fyrbodals kommunalförbund per 2025-08-31

Sammanfattning av ärendet

Delårsrapport 2025-08-31 föreligger från Fyrbodals kommunalförbund.

Fyrbodals kommunalförbund redovisar ett positivt resultat per delåret om 924 tkr för årets första och andra tertial jämfört med det budgeterade resultatet på 0 tkr. Prognosen för helåret avseende basverksamheten är ett resultat enligt budget.

Beslutsunderlag

Sakkunniga bitrådets yttrande om delårsrapport – PwC.

Bedömning av delårsrapport per 2025-08-31 - Revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund.

Förbundsdirektionens beslut 2025-12-11 § 144.

Delårsrapport per 2025-08-31 – Fyrbodals Kommunalförbund. samt tjänsteskrivelse.

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår:

Kommunfullmäktige att för sin del besluta att godkänna delårsrapport 2025-01-01 – 2025-08-31 för Fyrbodals kommunalförbund och lägga densamma till handlingarna.

Expedieras till

KF

Delårsrapport augusti 2025

Beslut

Direktionen beslutar att godkänna delårsrapport augusti 2025.

Sammanfattning

Enligt fastställt årshjul för 2025 för Fyrbodals kommunalförbund ska delårsrapporten per 2025-08-31 lämnas på direktionen vid oktober månads möte.

Under årets två första tertial har Fyrbodals kommunalförbund arbetat i linje med den antagna verksamhetsplanen för 2025–2027. Planen innehåller två övergripande mål; "Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen" och "Att stödja och utveckla det kommunala självstyret". Allt arbete som bedrivs på förbundet ska leda till de två övergripande målen. Sammantaget bedömer vi att måluppfyllelsen är god.

Genom att vara en samverkansplattform för 14 kommuner och driva på utvecklingen i Fyrbodalsregionen bidrar förbundet till Västra Götalands vision om det goda livet. På delregionalt plan handlar visionen om att skapa ett gott liv för alla som lever och arbetar i Fyrbodals kommuner. Samverkan mellan kommunerna och övriga aktörer i arbetet med att uppfylla visionen har stärkts ytterligare genom fortsatt utveckling av gemensamma strukturer, genom framtagandet av fler strategiska kunskapsunderlag och genom att stödja insatser och bedriva påverkansarbete inom flera politikområden. Förbundets medarbetare fortsätter att skapa mer tydlighet kring vad medlemmarna får för nytta genom sitt medlemskap i kommunalförbundet. Som ett led i detta har Fyrbodalsdagen genomförts. Dagen innehöll en bakåtblick över de 20 år som förbundet funnits, ett pass om var vi är sprungna ur och flera kunskapshöjande pass om förbundets verksamhet och uppdrag.

Verksamhetsplanen innehåller 11 delmål. 8 av delmålen följer plan och 3 av dem följer planen delvis. Varje delmål innehåller ett antal prioriterade insatser som följs upp kontinuerligt och rapporteras per tertial. På ett övergripande plan är måluppfyllelsen mycket god. De delmål som kräver mer insatser är delmålet Attraktiva livsmiljöer, Robust och sammanhållen samhällsplanering samt En god och hållbar arbetsmiljö. Den minskande befolkningen och de ökade behoven av att utveckla den civila beredskapen påverkar måluppfyllelsen. Gällande arbetsmiljön stiger sjukskrivningstalen.

Uppföljning av verksamheten per augusti 2025

De tre insatsområdena som finns i kommunalförbundets verksamhetsplan är regional utveckling, kompetensförsörjning, och välfärdsutveckling. Var och en av dem syftar till att skapa en attraktiv, hållbar och framgångsrik Fyrbodalsregion.

- Regional utveckling är basen för att skapa en konkurrenskraftig och attraktiv region.
- Kompetensförsörjning säkerställer att regionen har tillgång till rätt kompetens för att driva denna utveckling.
- Välfärdsutveckling bygger på att skapa en stark och sammanhållen social struktur för att invånarna ska kunna leva och verka i denna utvecklade region.

Alla delmål i dessa insatsområden är sammankopplade i att bygga en stark och hållbar region där människor, företag och samhälle kan utvecklas i samklang med varandra.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Fyrbodals kommunalförbund redovisar ett positivt resultat per delåret om 924 tkr för årets första och andra tertial jämfört med det budgeterade resultatet på 0 tkr. Prognosen för helåret avseende basverksamheten är ett resultat enligt budget. Medlemsavgiften ger en negativ avvikelse på 22tkr, detta på grund av att invånarantalet har sjunkit i medlemskommunerna jämfört med prognostiserat antal. Övriga intäkter och ränteintäkter genererar ett överskott om 318 tkr jämfört med budget. Personalkostnader visar en positiv avvikelse för perioden om 236 tkr. Den positiva avvikelsen härleds till att funktioner i basverksamheten tidsregistrerat projekt i större omfattning än budgeterat. Detta har möjliggjorts när nya uppdrag tillkommit och prognosen för personalkostnader är en budget i balans. Administrativa kostnader ger en negativ avvikelse om 137 tkr, detta består av ökade kostnader avseende OH. Konsultkostnader visar en negativ avvikelse per augusti om 401 tkr, detta består bland annat av advokatkostnader vid överklagan av IT-upphandling samt ökade kostnader för IT. Förbundet har per delåret hyreskostnader på 1 164 tkr jämfört med budgeterat belopp om 1 113tkr, av detta så avser 241 tkr basverksamheten och 872 tkr kostnadsföra projekt och verksamheter enligt budget. Revisionskostnader visar en positiv avvikelse per delåret om 64 tkr, i samband med direktionmötet 2025-05-08 togs beslut om en fördjupad granskning utifrån risk- och

väsentlighetsanalys, vilket resulterat i en ökad intäkt om 130tkr avseende detta. Kostnader för den fördjupade granskningen tillkommer i det tredje tertialet. I övrigt så prognostiseras driftverksamheter och pågående projekt en budget i balans.

Förbundet bedömer att en god ekonomisk hushållning förväntas uppnås 2025 utifrån utvecklingen i verksamheterna. Åtta av delmålen följer plan och tre av dem följer planen delvis, de tre finansiella målen förväntas uppnås utifrån prognosen för helåret. Enligt det aktuella resultatet resulterar balanskravet i ett överskott på 924tkr per augusti, vilket betyder att det lagstadgade balanskravet uppfyllas. Helårsprognosen är ett resultat enligt budget.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-10-15

Bilaga, Delårsrapport augusti 2025

Ansvarig tjänsteperson

Malin Zetterman
Ekonomiansvarig
0522-44 08-38
Fyrbodals kommunalförbund

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Förbundets revisorer

Kommunstyrelsen

§ 9

Dnr KS-2025-000267290

Skrivelse från Edshus gällande "Sykes-fastigheten"

Sammanfattning av ärendet

I skrivelse har Edshus AB uppmärksammat för ägaren att behov finns om att vidta åtgärder kring den situation som uppstått beträffande fastigheten Nössemarksvägen 12, mer känd som "Sykes-fastigheten". Företaget Foundever har valt att inte förlänga nuvarande avtal med Edshus utan flyttar sin verksamhet till annan fastighet i kommunen vilket innebär att Edshus kommer att sakna hyresgäst och intäkter på fastigheten. De beräknade förlusterna med anledning av detta kan komma att påverka förutsättningarna vad gäller renoveringar och underhåll för fastighetsbeståndet totalt för Edshus och för kommunen i stort i form av uteblivna arbetstillfällen och invånare. Edshus har därför i skrivelse till kommunstyrelsen påpekat angelägenheten i att åtgärder behöver vidtas utifrån ett koncernperspektiv där vi tillsammans behöver visa engagemang i frågan. Edshus har hittills sonderat marknaden med stöd av konsult och samråd sker med kommunstyrelsen om det samlade fastighetsbeståndet i kommunkoncernen och hur det kan användas på mest optimala sätt.

Kommunen och Edshus har regelbundna samråd kring våra gemensamma utmaningar och vid det senaste samrådet den 25/10/2025 gjordes bedömning om att fokus behöver koncentreras på att hantera situationen med "Sykes-fastigheten" och att den långsiktigt mest optimala lösningen för fastigheten vore en försäljning där det finns en extern fastighetsägare som kan vårda fastigheten framåt och förhoppningsvis bedriva verksamhet i lokalerna som gagnar tillväxt och sysselsättning på orten. Edshus styrelse ska bereda ärendet inför fortsatt beslutsprocess i kommunen och inkommer med särskilt underlag. Bedömning har gjorts att ärendet är av principiell och långsiktigt strategisk beskaffenhet så att beslut ska hanteras i kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Skrivelse Edshus, 2025-09-26
Styrelseprotokoll Edshus AB,

Kommunstyrelsens beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bemyndiga Edshus AB att försälja fastigheten Nössemarksvägen 12 utifrån affärsmässiga principer och vad som långsiktigt är lönsamt för kommunkoncernen.

Försäljningsarbetet ska ske parallellt med revideringen av den samlade lokalförsörjningsplanen för kommunkoncernen, där fastighetens framtida roll prövas tillsammans med alternativa användningar

Kommunstyrelsen

forts. § 4

Expedieras till
Edshus AB

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Skrivelse från Edshus gällande "Sykes-fastigheten"***Sammanfattning av ärendet***

I skrivelse har Edshus AB uppmärksammat för ägaren att behov finns om att vidta åtgärder kring den situation som uppstått beträffande fastigheten Nössemarksvägen 12, mer känd som "Sykes-fastigheten". Företaget Foundever har valt att inte förlänga nuvarande avtal med Edshus utan flyttar sin verksamhet till annan fastighet i kommunen vilket innebär att Edshus kommer att sakna hyresgäst och intäkter på fastigheten. De beräknade förlusterna med anledning av detta kan komma att påverka förutsättningarna vad gäller renoveringar och underhåll för fastighetsbeståndet totalt för Edshus och för kommunen i stort i form av uteblivna arbetstillfällen och invånare.

Edshus har därför i skrivelse till kommunstyrelsen påpekat angelägenheten i att åtgärder behöver vidtas utifrån ett koncernperspektiv där vi tillsammans behöver visa engagemang i frågan. Edshus har hittills sonderat marknaden med stöd av konsult och samråd sker med kommunstyrelsen om det samlade fastighetsbeståndet i kommunkoncernen och hur det kan användas på mest optimala sätt.

Kommunen och Edshus har regelbundna samråd kring våra gemensamma utmaningar och vid det senaste samrådet den 25/10/2025 gjordes bedömning om att fokus behöver koncentreras på att hantera situationen med "Sykes-fastigheten" och att den långsiktigt mest optimala lösningen för fastigheten vore en försäljning där det finns en extern fastighetsägare som kan vårda fastigheten framåt och förhoppningsvis bedriva verksamhet i lokalerna som gagnar tillväxt och sysselsättning på orten. Edshus styrelse ska bereda ärendet inför fortsatt beslutsprocess i kommunen och inkommer med särskilt underlag. Bedömning har gjorts att ärendet är av principiell och långsiktigt strategisk beskaffenhet så att beslut ska hanteras i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Styrelsen i Edshus AB har vänt sig till ägaren med anledning av den situation som uppstått beträffande fastigheten Nössemarksvägen 12, mer känd som "Sykes-fastigheten". Företaget Foundever började krympa sitt behov av kontorsyta redan 2023 från 4000 kvm (hela fastigheten) till 2000 kvm och har under 2025 varslat personal som gör att det nu står klart att företaget valt att inte förlänga nuvarande avtal med Edshus utan flytta sin verksamhet till annan fastighet i kommunen som bedöms på ett bättre sätt motsvara de nuvarande lokalbehoven för företaget. Detta innebär att Edshus saknar hyresgäst och intäkter på fastigheten från och med början av 2026. Hyresbortfallet för Edshus på fastigheten är sedan minskningen av lokalyta 2023 ca 0,5 mkr och med helt utan hyrestagare blir den årliga förlusten ca 1,5 mkr. Detta kan påverka förutsättningarna vad gäller renoveringar och underhåll för fastighetsbeståndet totalt för Edshus.

Edshus har därför i skrivelse till kommunstyrelsen påpekat angelägenheten i att åtgärder behöver vidtas utifrån ett koncernperspektiv där vi tillsammans behöver visa engagemang i frågan. Edshus har därför initierat en kontakt och genomfört en konsultledd översyn av möjligheterna i att hitta nya hyresgäster eller potentiella köpare till fastigheten Nössemarksvägen 12. Än så länge har dessa insatser inte gett några konkreta resultat. I skrivelsen framförs även förslag om att med samma konsult genomföra en analys över hur det samlade fastighetsbeståndet i kommunkoncernen kan utnyttjas på bästa sätt.

Kommunen och Edshus har regelbundna samråd kring våra gemensamma utmaningar, den 251205 fördes bland annat dialog om den ovan beskrivna situationen och förutsättningarna för att arbeta ännu mer tillsammans kring fastighetsbeståndet i kommunkoncernen. Vid samrådet framkom behovet av att för närvarande fokusera på att lösa situationen med "Sykes-fastigheten" och att den långsiktigt mest optimala lösningen för fastigheten vore en försäljning där det finns en extern fastighetsägare som kan vårda fastigheten framåt och förhoppningsvis bedriva verksamhet i lokalerna som gagnar tillväxt och sysselsättning på orten. Edshus styrelse ska bereda ärendet inför fortsatt beslutsprocess i kommunen. Bedömning har gjorts att ärendet är av principiell och långsiktigt strategisk beskaffenhet så att beslut ska hanteras i kommunfullmäktige.

Bedömning

De beräknade förlusterna med anledning av en situation där Edshus kommer att sakna hyresgäst och intäkter på fastigheten kan komma att påverka förutsättningarna vad gäller renoveringar och underhåll för fastighetsbeståndet totalt för Edshus och för kommunen i stort. Detta i form av uteblivna arbetstillfällen och invånare utifrån en verksamhet som potentiellt kunde bedrivas i de aktuella lokalerna. Bedömning görs om att den långsiktigt mest optimala lösningen för fastigheten vore att i första hand pröva en försäljning som möjliggör en extern fastighetsägare som kan vårda fastigheten framåt och förhoppningsvis bedriva verksamhet i lokalerna som gagnar tillväxt och sysselsättning på orten.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att bemyndiga Edshus AB att försälja fastigheten Nössemarksvägen 12 utifrån affärsmässiga principer och vad som långsiktigt är lönsamt för kommunkoncernen.

Beslutsunderlag

Skrivelse Edshus, 2025-09-26
Styrelseprotokoll Edshus AB,

Beslutet skickas till:

Edshus AB

**DALS-EDS
KOMMUN**

Kommunstyrelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum: 2026-01-05

Diarienummer: KS-2025-000267.290

I tjänsten

Jonas Olsson,
kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Bakgrund "Sykes-fastigheten"

Styrelsen på Edshus AB vänder sig till Kommunstyrelsen/ägaren med anledning av den situation som uppstått beträffande fastigheten Nössemarksvägen 12. Utöver tidigare nedskärningar i personalstyrkan så nåddes vi i april 2025 av den beklagliga nyheten att Foundever varslar ca 50 personer vilket resulterar i minskat behov av uthyrningsbar yta 2026 och framåt.

Som styrelse och Vd fortlopande informerat så har den uppkomna situationen varit en högst påtaglig risk sedan den första minskningen av kontorsytan (2023) där man gick ifrån 4000 kvm (hela fastigheten) till 2000 kvm.

Kundunderlaget för Foundever som callcenter inom kundservice och teknisksupport har mestadels bestått av stora kunder. De kunder som man tappat de senaste åren kommer att ta tid att återfå eftersom avtalen skrivs på 3-5 år. Kompensationen för tappade storkunder ska, enligt utsago från ledningsgruppen på Foundever (Dals-Ed), i första hand ersättas av mindre kundföretag. Det har från Foundever (Dals-Ed) sida inte uttryckts något önskemål om att återgå till tidigare nivåer beträffande kontorsytor utan det har tvärtom talats om att andra fastigheter kan vara aktuella att titta på framöver och som är bättre lämpade för företaget sett till nuvarande eller framtida behov.

Det finns starka skäl att anta att den yta som idag hyrs av Foundever kommer att minska avsevärt eller t o m helt upphöra. Den 31 januari 2026 upphör det nuvarande avtalet på 2000 kvm och Foundever har inte tecknat ett nytt hyresavtal med Edshus. Det avtal som diskuterats i samband med uppsägningen av det nuvarande avtalet omfattar ca 500 kvm men vi har i dagsläget inte ett påskrivet avtal.

Hyresbortfallet för Edshus vid uthyrningen till Foundever sedan minskningen till 2000 kvm, dvs halva totalytan, har resulterat i en årlig förlust på ca 500 tkr. Får vi en situation där Nössemarksvägen 12 helt står utan hyrestagare så blir den årliga förlusten ca 1,5 Mkr. En förlust i den här storleken innebär att våra renoveringar och underhållsplaner för övriga fastigheter inom beståndet kommer bli lidande vilket i förlängningen betyder att vi kommer att ha mindre attraktiva bostäder att erbjuda våra hyrestagare.

Styrelsen på Edshus menar därför att vi befinner oss i en belägenhet som kräver både handlingskraft och engagemang från tjänstemän och politiker i vår kommun att skyndsamt agera utifrån ett koncernperspektiv där vi bevarar och tryggar våra produktiva underhållsinsatser för att hålla en fortsatt hög nivå i våra uthyrningsobjekt.

Som en följd av ovanstående så har Edshus styrelse tillsammans med Vd Lars Fredriksson initierat en kontakt med Norem, ett konsultföretag i Göteborg/Uddevalla som bl a erbjuder behovs- och kapacitetsanalyser av lokalbehov för kommunala verksamheter.

Edshus har från Norem mottagit, och accepterat, en offert där de enligt del 1 (se nedan) ska göra en insats för att hitta nya hyresgäster, eller eventuellt köpare, till Nössemarksvägen 12 genom att kontakta ca 50 företag inom sitt nätverk.

Då det gäller del 2 i deras offert så föreslår styrelsen på Edshus att kommunen, utifrån det gällande läget, väljer att tillsammans med Edshus acceptera Norems offert enligt deras beskrivning nedan (del 2).

Deras analys kommer ge grundläggande och viktig information för Edshus och kommunens beslutsfattare om hur våra lokaler bäst kan utnyttjas. Edshus och kommunen kan utifrån deras processer inom fastighetsutveckling etablera en gemensam lokalförsörjningsstrategi där kostnadseffektivitet i ägande och förvaltning är ledstjärnorna.

Målsättningen bör vara att kommunkoncernens totala fastighetsbestånd tas i beaktande i syfte att finna de mest kostnadseffektiva lösningar avseende de lokalytor som vi gemensamt äger, förvaltar och har behov av.

Styrelsen Edshus AB.

Pertti Hedkrok, SO.

Bilaga 1.

NOREM offert

OMFATTNING

Uppdrag att hitta nya hyresgäster och eventuellt utveckla fastigheten och dess potentiella nyttjande.

NOREM föreslås att stötta Edshus i två parallella fastighetsutvecklingsprojekt.

Del 1

Hitta nya privata hyresgäster till lokalerna med målsättning att dessa på sikt kan ta över och köpa fastigheten.

Norem kommer att söka ca 50 aktuella företag i sitt nätverk av historiska kontakter som skulle kunna ha intresse av att etablera sig i Dals-Ed och i aktuell fastighet. Efter sökningen är förhoppningen att hitta 1 till 3 möjliga tagare av fastigheten.

Del 2

Se över kommunens egna samlade fastighetsbestånd i syfte att effektivisera

brukandet av kommunens egna lokaler. Noren kommer även undersöka potentiella fördelar med att eventuellt kunna samla kommunens kontor och verksamheter på färre antal och bäst lämpliga fastigheter.

Norem kommer i denna del att övergripande analysera nuläget avseende befintliga kontorslokaler och fastigheter inom hela kommunkoncernen med avsikt att belysa samt hitta möjliga effektiviseringar genom att nyttja de bäst lämpade fastigheterna utifrån ett ekonomiskt perspektiv för kommunens totala lokalbehov och underhåll.

GENOMFÖRANDE

Uppdraget kommer att genomföras av NOREM AB och arbetet sker i nära samarbete med Eds hus och Dals-Eds kommun under projektet/uppdraget.

ORGANISATION

För NOREM gäller följande organisation:

- Ombud/Uppdragsansvarig: Pär Carlsson.
- Projektledare Pernilla Hallin.
- Resurstöd konsult Utses vid behov.

ERSÄTTNING

Uppdraget utförs med rörlig ersättning med en budget för

Del 1) Kostnad 85 000 kr. Uppdraget utförs per timma och inga garantier lämnas på slutligt resultat men pågår utefter målsättningen att hitta 1-3 potentiella hyresgäster eller köpare utifrån de 50 företag som kommer kontaktas i steg 1.

Del 2) Kostnad 150 000 kr. Uppdraget utförs per timma där målsättningen är att hitta och visa effektiviserings- och besparingsmöjligheter för kommunkoncernen genom att samlakontors- och lokalbehoven på ett färre antal och bäst lämpade fastigheter i kommunen.

Försäljning av fastigheten Ed 10:8 (Nössemarksvägen 12)

Styrelsen för Edshus AB vänder sig till KF/ägaren med anledning av fastigheten 10:8 på Nössemarksvägen 12. Vi vill härmed uppmärksamma den finansiella situation som uppstår när lokalen om cirka 4 000 kvm framöver riskerar att stå tom och oanvänd.

Den uppkomna situationen har varit en återkommande punkt i styrelsens arbete sedan 2023, då nuvarande hyresgäst fick ett minskat behov av kontorsyta och reducerade sitt åtagande från 4 000 kvm till 2 000 kvm.

Sedan dess har bolagets ledning och styrelse arbetat aktivt för att hitta nya hyresgäster, bland annat med stöd av extern konsult. Trots dessa insatser har arbetet hittills inte lett till något resultat.

Mot denna bakgrund har vi, efter samråd med KD och KSO, beslutat att lyfta frågan till ägaren i syfte att initiera nästa steg i processen för att minska Edshus AB:s och kommunens riskexponering.

Edshus styrelse konstaterar att en långvarigt outhyrd och oanvänd lokal medför betydande finansiella konsekvenser samt att möjligheterna att avyttra fastigheten till ett för Edshus AB och kommunen affärsmässigt acceptabelt resultat är begränsade.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Godkänna att Edshus AB ges mandat att inleda försäljningsprocess för fastigheten Ed 10:8 (Nössemarksvägen 12) i Dals-Ed.
2. Uppdra åt Edshus AB att genomföra arbetet på affärsmässiga villkor och i nära dialog med kommunen.
3. Besluta att försäljningsarbetet ska ske parallellt med framtagandet av en samlad lokalförsörjningsplan för kommunkoncernen, där fastighetens framtida roll provas tillsammans med alternativa användningar.
4. Notera den bifogade konsekvens- och värdeanalysen (bilaga 1) som beslutsunderlag.

Samlad bedömning.

Fastigheten Ed 10:8, den s.k. Sykes-fastigheten, står inför en omfattande vakans då nuvarande hyresgäst Foundever har meddelat att verksamheten flyttas och hyresavtalet upphör den 31 januari 2026.

Vid full vakans uppgår det beräknade negativa kassaflödet till cirka 2,0 Mkr per år, vilket innebär en betydande ekonomisk risk för Edshus AB. Förutom en negativ påverkan på bostadsbolagets likviditet och soliditet så innebär det även att renoveringar och underhållsplaner för övriga fastigheter inom beståndet kommer bli lidande vilket i förlängningen betyder att kommunen kommer att ha mindre attraktiva bostäder och bostadsområden att erbjuda sina hyrestagare.

Kontorsmarknaden i mindre kommuner kännetecknas i dagsläget av hög vakansgrad och begränsad efterfrågan. Mot denna bakgrund bedöms det nödvändigt att pröva en försäljning, samtidigt som kommunen behöver utreda alternativa, långsiktigt hållbara användningar.

Beslutet innebär att kommunen anger en inriktning mot försäljning, men behåller handlingsutrymme genom parallellt arbete med lokalförsörjningsplaneringen ur ett kommunperspektiv.

Försäljningsprocessen ska genomföras på ett affärsmässigt, öppet och strukturerat sätt, med syfte att säkra bästa möjliga ekonomiska och strategiska utfall för kommunen och Edshus AB.

För utförligare analys av marknadsläge, risk och värde hänvisas till bilaga 1.

Edshus skrivelse till kommunstyrelsen, daterad 2025-09-26, bifogas som bilaga 2.

Bilaga 1 – Fördjupad konsekvens- och värdeanalys

Fastigheten Ed 10:8 (Nössemarksvägen 12)

1. Bakgrund och nuläge

Fastigheten har sedan 2023 förlorat cirka hälften av sin uthyrningsbara yta. Under 2025–2026 genomför nuvarande hyresgäst Foundever en successiv avveckling, och fastigheten förväntas stå tom från och med 1 februari 2026.

Vid full vakans uppgår det årliga negativa kassaflödet till cirka 2,0 Mkr, inklusive drift, underhåll och kapitalkostnader.

2. Marknadsförutsättningar

Den svenska kontorsmarknaden präglas av strukturellt överskott. Distansarbete och centralisering har medfört kraftigt ökade vakanser, särskilt utanför storstadsregionerna.

I Dals-Eds kommun bedöms efterfrågan på större kontorslokaler vara mycket begränsad, vilket påverkar både uthyrningsmöjligheter och värdenivåer negativt.

3. Strategi och processinriktning.

Edshus AB:s utgångspunkt är att försäljning av fastigheten ska prövas under 2026.

Arbetet ska ske parallellt med kommunkoncernens lokalförsörjningsplan, där fastighetens strategiska roll och eventuella framtida användningar värderas.

Försäljningsarbetet ska omfatta:

- marknadsanalys och värdering,
- prövning av olika försäljningsformer (öppet anbud/förhandling),
- dialog med kommunen om samordning med övriga lokalbehov.

4. Värdeanalys – scenarier kopplade till vakans (uppdaterad 2026, hyra 1 100 kr/kvm).

Underlag och antaganden

Fastigheten omfattar cirka 4 000 kvm uthyrningsbar yta. Marknadshyran bedöms till cirka 1 100 kr/kvm/år, motsvarande cirka 4,4 mnkr/år vid full uthyrning. Nuvarande hyresgäst Foundever har meddelat avflytt den 31 januari 2026, varefter fastigheten står tom.

Scenario 1 – 0 % vakans (kommunal verksamhet/full uthyrning).

I detta scenario antas låg uthyrningsrisk (kommunal/stabil användning), vilket motiverar ett lägre avkastningskrav än i ett renodlat kontorscase i svag marknad.

Nyckeltal	Bedömning
Hysesintäkt	ca 4,4 Mkr/år
Stabiliserat driftnetto (indikativt)	ca 2,8 Mkr/år
Avkastningskrav	7,5 – 9,0 %
Indikativt marknadsvärde	ca 31 – 37 Mkr

Scenario 2 – 50 % vakans (delvis uthyrd).

I detta scenario utgår vi från att fastigheten är delvis uthyrd, motsvarande cirka 50 % av total yta. Avkastningskravet är högt på grund av uthyrningsrisk, tidsrisk och begränsad marknad.

Nyckeltal	Bedömning
Hysesintäkt (dagens nivå, 50 %)	ca 2,2 Mkr/år
Avkastningskrav	11 – 13 %
Risk-/uthyrningsavdrag	ca 20 – 30 % (indikativt)
Indikativt marknadsvärde (efter risk/avdrag)	ca 12 – 16 Mkr

Scenario 3 – 100 % vakans (tomställd från februari 2026).

Vid total tomställning saknas intäkter och värdet styrs i praktiken av alternativ- eller realisationsvärde (konverteringspotential, efterfrågan, “as-is”-prisnivå).

Nyckeltal	Bedömning
Hysesintäkt	0
Kassaflöde (negativt)	ca – 2,0 Mkr/år
Avkastningsmetod	ej tillämplig
Indikativt marknadsvärde	ca 3 – 6 mnkr

Vid full vakans upphör samtliga hyresintäkter, medan kostnader för drift, underhåll och kapital kvarstår. Detta medför ett negativt kassaflöde om cirka 2,0 mnkr per år.

När fastigheten saknar hyresintäkter kan den inte värderas utifrån normal avkastning. I stället bedöms värdet utifrån vad fastigheten kan säljas för i befintligt skick. Värdet påverkas då av marknadens efterfrågan och möjligheten till annan användning.

Vid total tomställning bedöms fastighetens marknadsvärde uppgå till cirka 3–6 mnkr, vilket innebär en väsentlig värdeminskning och en ökad ekonomisk risk för Edshus AB och kommunen.

Ekonomisk analys – total vakans från februari 2026.

Tidshorisont	Årligt negativt kassaflöde (Mkr)	Ackumulerat negativt kassaflöde (Mkr)	Kommentar
2 år (2026–2027)	2,0 – 2,06	4,06	Kort sikt: märkbar förlust med minskad soliditet.
5 år (2026–2030)	2,0 – 2,25	10,6	Medellång sikt: negativ påverkan på bolagets likviditet och soliditet växer.
10 år (2026–2035)	2,0 – 2,64	23,0	Lång sikt: betydande ekonomisk belastning; risk för stora realisationsförluster.

Sammanfattning för beslutsunderlag:

- Om fastigheten står tom uppstår ett negativt kassaflöde som växer med cirka 3 % per år.
- Efter 10 år kan Edshus AB ha ackumulerade förluster på cirka 23 mnkr.
- Fastighetens marknadsvärde i befintligt skick (3–6 mnkr) är betydligt lägre än bokfört värde, vilket innebär en hög ekonomisk risk för både Edshus AB och kommunen i form av avskrivningar och högt LTV värde.

5. Slutsats.

Analysen visar tydligt att försäljning av “Sykes Fastigheten” i ett vakansläge riskerar att ske till ett väsentligt reducerat värde. Samtidigt indikerar beräkningarna att fastigheten har betydande uppsida vid konvertering till samhällsfastighet, både ur värde-, risk- och finansieringsperspektiv.

Ett fortsatt strategiskt arbete parallellt med lokalförsörjningsplanering rekommenderas därför innan ett slutligt avyttringsbeslut fattas.

Styrelsen för Edshus AB

Dals-Ed, 2026-01-09

Bakgrund "Sykes-fastigheten"

Styrelsen på Edshus AB vänder sig till Kommunstyrelsen/ägaren med anledning av den situation som uppstått beträffande fastigheten Nössemarksvägen 12. Utöver tidigare nedskärningar i personalstyrkan så nåddes vi i april 2025 av den beklagliga nyheten att Foundever varslar ca 50 personer vilket resulterar i minskat behov av uthyrningsbar yta 2026 och framåt.

Som styrelse och Vd fortlöpande informerat så har den uppkomna situationen varit en högst påtaglig risk sedan den första minskningen av kontorsytan (2023) där man gick ifrån 4000 kvm (hela fastigheten) till 2000 kvm.

Kundunderlaget för Foundever som callcenter inom kundservice och tekniskt support har mestadels bestått av stora kunder. De kunder som man tappat de senaste åren kommer att ta tid att återfå eftersom avtalen skrivs på 3-5 år. Kompensationen för tappade storkunder ska, enligt utsago från ledningsgruppen på Foundever (Dals-Ed), i första hand ersättas av mindre kundföretag. Det har från Foundever (Dals-Ed) sällan uttryckts något önskemål om att återgå till tidigare nivåer beträffande kontorsytan utan det har tvärtom talats om att andra fastigheter kan vara aktuella att titta på framöver och som är bättre lämpade för företaget sett till nuvarande eller framtida behov.

Det finns starka skäl att anta att den yta som idag hyrs av Foundever kommer att minska avsevärt eller t o m helt upphöra. Den 31 januari 2026 upphör det nuvarande avtalet på 2000 kvm och Foundever har inte tecknat ett nytt hyresavtal med Edshus. Det avtal som diskuterats i samband med uppsägningen av det nuvarande avtalet omfattar ca 500 kvm men vi har i dagsläget inte ett påskrivet avtal.

Hyresbortfallet för Edshus vid uthyrningen till Foundever sedan minskningen till 2000 kvm, dvs halva totalytan, har resulterat i en årlig förlust på ca 500 tkr. Får vi en situation där Nössemarksvägen 12 helt står utan hyrestagare så blir den årliga förlusten ca 1,5-2 Mkr. En förlust i den här storleken innebär att våra renoveringar och underhållsplaner för övriga fastigheter inom beståndet kommer bli lidande vilket i förlängningen betyder att vi kommer att ha mindre attraktiva bostäder att erbjuda våra hyrestagare.

Styrelsen på Edshus menar därför att vi befinner oss i en belägenhet som kräver både handlingskraft och engagemang från tjänstemän och politiker i vår kommun att skyndsamt agera utifrån ett koncernperspektiv där vi bevarar och tryggar våra produktiva underhållsinsatser för att hålla en fortsatt hög nivå i våra uthyrningsobjekt.

Som en följd av ovanstående så har Edshus styrelse tillsammans med Vd Lars Fredriksson initierat en kontakt med Norem, ett konsultföretag i Göteborg/Uddevalla som bl a erbjuder behovs- och kapacitetsanalyser av lokalbehov för kommunala verksamheter.

Edshus har från Norem mottagit, och accepterat, en offert där de enligt del 1 (se nedan) ska göra en insats för att hitta nya hyresgäster, eller eventuellt köpare, till Nössemarksvägen 12 genom att kontakta ca 50 företag inom sitt nätverk.

Då det gäller del 2 i deras offert så föreslår styrelsen på Edshus att kommunen, utifrån det gällande läget, väljer att tillsammans med Edshus acceptera Norems offert enligt deras beskrivning nedan (del 2).

Deras analys kommer ge grundläggande och viktig information för Edshus och kommunens beslutsfattare om hur våra lokaler bäst kan utnyttjas. Edshus och kommunen kan utifrån deras processer inom fastighetsutveckling etablera en gemensam lokalförsörjningsstrategi där kostnadseffektivitet i ägande och förvaltning är ledstjärnorna.

Målsättningen bör vara att kommunkoncernens totala fastighetsbestånd tas i beaktande i syfte att finna de mest kostnadseffektiva lösningar avseende de lokalytor som vi gemensamt äger, förvaltar och har behov av.

Styrelsen Edshus AB.

Pertti Hedkrok, SO.

NOREM offert

OMFATTNING

Uppdrag att hitta nya hyresgäster och eventuellt utveckla fastigheten och dess potentiella nyttjande.

NOREM föreslås att stötta Edshus i två parallella fastighetsutvecklingsprojekt.

Del 1

Hitta nya privata hyresgäster till lokalerna med målsättning att dessa på sikt kan ta över och köpa fastigheten.

Norem kommer att söka ca 50 aktuella företag i sitt nätverk av historiska kontakter som skulle kunna ha intresse av att etablera sig i Dals-Ed och i aktuell fastighet. Efter sökningen är förhoppningen att hitta 1 till 3 möjliga tagare av fastigheten.

Del 2

Se över kommunens, inklusive Edshus, samlade fastighetsbestånd i syfte att effektivisera brukandet av kommunens egna lokaler. Noren kommer även undersöka potentiella fördelar med att eventuellt kunna samla kommunens kontor och verksamheter på färre antal och de bäst lämpliga fastigheter.

Norem kommer i denna del att övergripande analysera nuläget avseende befintliga kontorslokaler och fastigheter inom hela kommunkoncernen med avsikt att belysa samt hitta möjliga effektiviseringar genom att nyttja de bäst lämpade fastigheterna utifrån ett ekonomiskt perspektiv för kommunens totala lokalbehov och underhåll.

GENOMFÖRANDE

Uppdraget kommer att genomföras av NOREM AB och arbetet sker i nära samarbete med Edshus och Dals-Eds kommun under projektet/uppdraget.

ORGANISATION

För NOREM gäller följande organisation:

- Ombud/Uppdragsansvarig: Pär Carlsson.
- Projektledare Pernilla Hallin.
- Resurstöd konsult Utses vid behov.

ERSÄTTNING

Uppdraget utförs med rörlig ersättning med en budget för

Del 1) Kostnad 85 000 kr. Uppdraget utförs per timma och inga garantier lämnas på slutligt resultat men pågår utefter målsättningen att hitta 1-3 potentiella hyresgäster eller köpare utifrån de 50 företag som kommer kontaktas i steg 1.

Del 2) Kostnad 150 000 kr. Uppdraget utförs per timma där målsättningen är att hitta och visa effektiviserings- och besparingsmöjligheter för kommunkoncernen genom att samla kontors- och lokalbehoven i ett färre antal och de bäst lämpade fastigheter i kommunen.

Kommunstyrelsen

§ 2

Dnr KS-2024-000202214

Detaljplan för Ed 1:49 (Stubbekasv. 2) - Granskning

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget följer intentioner i kommunens gällande översiktsplan och inkomna synpunkter under samråd och granskning har bemötts.

Planförslaget har reviderats enligt samrådsredogörelse och granskningsutlåtande. Sammantaget gör enheten bedömningen att planförslaget tillåter en lämplig markanvändning.

Beslutsunderlag

Granskingsutlåtande 2025-12-10

Plankarta 2025-12-10

Illustrationskarta 2025-12-10

Planbeskrivning 2025-12-10

Tjänsteskrivelse Plan- och bygglovsingenjör 2026-01-02

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- godkänna granskningsutlåtande och reviderat planförslag samt

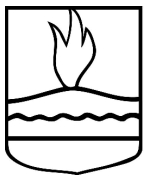
Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- anta detaljplanen för ED 1:49 (Stubbekasvägen 2) i Dals-Eds kommun med stöd av 5 kap 27 § plan- och bygglagen, PBL.

Expedieras till

KF

Antagande av detaljplan för ED 1:49 (Stubbekasvägen 2)

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget följer intentioner i kommunens gällande översiktsplan och inkomna synpunkter under samråd och granskning har bemötts. Planförslaget har reviderats enligt samrådsredogörelse och granskningsutlåtande. Sammantaget gör enheten bedömningen att planförslaget tillåter en lämplig markanvändning.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2025-10-22 § 153, att låta rubricerad detaljplan ställas ut för granskning enligt 5 kap 18 § plan- och bygglagen, PBL (2010:90). Detaljplanen handläggs med standardförfarande. Planområdet omfattar fastigheten Ed 1:49.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en flexibel användning av befintlig bebyggelse och på så sätt skapa förutsättningar för landsbygdsutveckling, då befintlig detaljplan begränsar detta. Detaljplanen möjliggör markanvändningen bostäder och centrumverksamhet.

Planarbetet bekostas av Edshus. Planhandlingar tas fram av företaget Norconsult.

Planförslaget har varit utställt för granskning under perioden 31 oktober – 14 november 2025 då länsstyrelsen, myndigheter, kommunala instanser, sakägare och övriga berörda fått tillfälle att inkomma med synpunkter.

Förutsättningar

Under granskningstiden inkom sex yttranden. Dessa har sammanställts i ett granskningsutlåtande där man bemött inkomna synpunkter.

Mindre revideringar har därefter gjorts av planförslaget med anledning av synpunkter som inkom under granskningen. Då planförslaget inte ändrats väsentligt har det inte ställts ut för granskning på nytt.

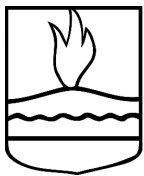
En underrättelse har anslagits och granskningsutlåtandet funnits tillgängligt på hemsidan. Utlåtandet har även skickats till dem som lämnat synpunkter.

Planförslaget bedöms inte medföra att någon fastighetsägare drabbas av skada på grund av bestämmelser om skydd eller förbud. Av den anledningen har inget föreläggande att anmäla anspråk på ersättning/inlösen skickats ut.

Bedömning

När ett planförslag varit utställt för granskning, ska kommunen sammanställa de skriftliga synpunkter som har inkommit i ett granskningsutlåtande enligt 5 kap 23 § PBL.

När granskningsutlåtandet sammanställts ska en underrättelse, så snart som möjligt, anslås på kommunens anslagstavla och utlåtandet göras tillgängligt på hemsidan (under minst tre veckor) enligt 5 kap 24 § PBL. Granskningsutlåtandet ska även skickas till alla som skickat in synpunkter som inte har tillgodosetts i förslaget enligt 5 kap 24 § PBL.

Innan ett förslag till detaljplan kan antas ska kommunen bedöma om förslaget till detaljplan kan medföra att någon fastighetsägare/rättighetsinnehavare drabbas av vissa former av skada, till exempel rivningsförbud eller skydd av särskilt värdefulla byggnadsverk. Kommunen får då förelägga den som kan drabbas av skadan att, inom minst två månader, anmäla sitt anspråk på ersättning eller inlösen enligt 5 kap 26 § PBL. Kommunen får inte anta detaljplanen innan tidsfristen för anmälan av anspråk på ersättning/inlösen löpt ut enligt 5 kap 28 § PBL.

Om kommunen anser att planförslaget reglerar en lämplig markanvändning kan detaljplanen sedan antas av kommunfullmäktige detaljplan enligt 5 kap 27 § PBL.

Det justerade beslutet om att anta detaljplanen, anslås därefter på kommunens anslagstavla tillsammans med underrättelse om var beslutet finns tillgängligt samt vad den som vill överklaga beslutet måste göra enligt 5 kap 29 § PBL. Plankarta, planbeskrivning, samrådsredogörelse, granskningsutlåtande och ett protokollsutdrag med antagandebeslutet kommer att finnas tillgängligt på kommunens webbplats under minst tre veckor (PBL 5:29).

Senast dagen efter det justerade beslutet anslagits, kommer ett meddelande om antagandet skickas till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda kommuner samt till dem som lämnat skriftliga synpunkter under granskningen enligt 5 kap 30, 31 §§ PBL.

Slutsats

Enheten bedömer att förutsättningar föreligger för att godkänna granskningsutlåtande samt reviderat planförslag och föreslå fullmäktige att anta detaljplanen enligt 5 kap 27 § PBL.

Beslutsförslag

Enheten föreslår kommunstyrelsen besluta;

- att godkänna granskningsutlåtande och reviderat planförslag samt
- att föreslå till kommunfullmäktige att anta detaljplanen för ED 1:49 (Stubbekasvägen 2) i Dals-Eds kommun med stöd av 5 kap 27 § plan- och bygglagen, PBL.

Beslutsunderlag

Granskningsutlåtande 2025-12-10

Plankarta 2025-12-10

Illustrationskarta 2025-12-10

Planbeskrivning 2025-12-10

Enhetens tjänsteskrivelse dat 2026-01-02

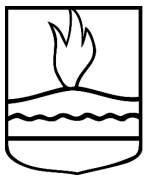
Upplysningar

Ett beslut om att anta en detaljplan får laga kraft, tre veckor från den dag då beslutet tillkännagetts på kommunens anslagstavla, förutsatt att ingen överklagar beslutet eller att länsstyrelsen inte har beslutat att pröva planen utifrån sina ingripandegrunder.

När en detaljplan får laga kraft ska kommunen anteckna datumet då planen fick laga kraft på planhandlingarna, inom två veckor skicka planen till länsstyrelsen och lantmäterimyndigheten, samt genom en kungörelse eller ett skriftligt meddelande, meddela de som har rätt till ersättning.

Beslut skickas till:

Kanslienheten, plan och bygg

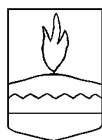

I tjänsten

Elin Andersson

Plan- och bygglovsingenjör
Kanslienheten, plan och bygg

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Detaljplan för Ed 1:49.

Planförslaget har varit ute på granskning under tiden 31 oktober – 14 november 2025.

Syftet med den föreslagna detaljplanen är att möjliggöra en flexibel användning av befintlig bebyggelse och på så sätt skapa förutsättningar för landsbygdsutveckling.

Inkomna yttranden under granskningstiden:

1. Länsstyrelsen, 2025-11-07

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att planen kan accepteras och kommer därför inte att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Upplysning

Länsstyrelsen noterar att kommunen lagt in planbestämmelse om att träd endast får fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk. I samrådsredogörelsen framgår att kommunen avser att reglera marklov för träden. Kommunen bör därmed kombinera bestämmelsen om markens anordnande och vegetation med en bestämmelse om marklovsplikt för trädfällning.

Kommunens kommentar: Plankartan kompletteras med en bestämmelse om att det krävs marklov om något av de skyddade träden behöver fällas och bestämmelsen beskrivs och motiveras i planbeskrivningen.

2. Lantmäteriet, 2025-10-30

Lantmäteriet har gått igenom planförslagets handlingar (daterade 2025-09-26) och har ingen erinran.

Kommunens kommentar: Noteras

3. Trafikverket, 2025-11-07

Ärendet

Syftet med den nya detaljplanen är ett bredare användningsområde i form av boende, kontor, handel, vårdboende eller liknande.

Planområdet är beläget drygt 120 m öst och 180 m norr om statlig väg 2183.

Trafikverket påverkas indirekt då anslutning till området sker via lokalgator som ansluter till väg 2183 för vilken Trafikverket är väghållare.

Väg 2183 är inte utpekad som riksintresse i enlighet med § 3:8 Miljöbalken, primär väg för farligt gods eller funktionellt prioriterat vägnät. Väg 2183 trafikerades år 2013 av 4601 fordon/dygn.

Tidigare yttrande

Trafikverket har i yttrat sig i samrådsskede. Trafikverket begärde då in komplettering kring trafikflödet, för yttrandet i sin helhet TRV 2025/50950.

Trafikverkets synpunkter

Trafikflöde

Kommunen har bedömt fem olika scenarier nedan

Scenario	Resor med bil
Detaljhandel 600 BTA	319
Kontor 600 BTA	50
Bostäder 300 BTA + kontor 300 BTA	8+25=33
Detaljhandel 300 BTA + kontor 300 BTA	160+25=185
Bostäder 200 BTA + gym 200 BTA + kontor 200 BTA	5+59+17=82

Vidare skriver kommunen att "För att få ut 600 BTA detaljhandel måste det alltså vara detaljhandel i två våningar vilket är en mindre sannolik utveckling. Över huvud taget är befintlig byggnad mindre lämpad för detaljhandel i någon större omfattning. Mest sannolikt är en ombyggnad till bostäder eller kontor. Enligt trafikstringsverktyget kommer då antalet trafikrörelse som genereras inom detaljplanen att ligga på mellan 16 och 50 (enbart bostäder och kontor).

Kommunen har bedömt att "Planförslaget innebär ingen ny trafikstruktur eller behov av utbyggnad för befintlig bebyggelse". Vilket går att läsa i granskning undersökning miljö. Trafikverket anser att även om kommunen bedömer en utveckling av bostäder och kontor som mest sannolikt, så medger dock detaljplanen mer än marginella trafikrörelser. Därav kan det vid bygglovsskede bli aktuellt för kommunen att titta på om bygglov kan få påverkan där anslutning från den kommunala vägen sker till statlig väg 2183.

Det är kommunens ansvar att tillse att exploateringen inte påverkar framkomlighet och trafiksäkerhet negativt.

Kommunens kommentar: Planbeskrivningen kompletteras med uppgifter om att det vid bygglov ska göras en bedömning om eventuell påverkan på statlig väg och att Trafikverket ska kontaktas om det finns misstanke om exploateringen kan påverka vägen. Berörda korsningar är korsningen Storgatan/Skolbacken samt Storgatan/Gamla Edsvägen.

4. Dalslands miljönämnd, 2025-11-17

Bedömning

I samrådsyttrandet lyfte miljönämnden frågan om behovet av att skydda de trä som finns inom detaljplaneområdet, då dessa bedömdes viktiga för framför allt grön infrastruktur. Miljönämnden föreslog att i första hand skydda samtliga träd inom DP-området, och i andra

hand endast de sex större träd som återfinns framför byggnaden. Kommunen har i granskningsförslaget gått miljönämnden till mötes enligt andrahandsalternativet, vilket miljökontoret finner gott nog.

Kommunens kommentar: Noteras

5. Vattenfall, 2025-10-24

Vattenfall Eldistribution AB har, utöver tidigare samrådsyttrande, inget annat att tillägga i planärendet.

Kommunens kommentar: Noteras

6. Skanova, 2025-11-07

Yttrande

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet.

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas tillsamrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommunens kommentar: Noteras

Revideringar och fortsatt handläggning

Kommunledningsförvaltningen föreslår att planförslaget, med utgångspunkt från inkomna synpunkter, revideras enligt följande:

Planbeskrivningen:

- Avsnittet *Biltrafik och parkering* kompletteras med att eventuell påverkan på statlig väg 2183 prövas i samband med bygglov. Detta blir aktuellt endast om någon form av handel som genererar många trafikrörelser ska etableras inom planområdet. Berörda korsningar är korsningen Storgatan/Skolbacken samt Storgatan/Gamla Edsvägen.
- Bestämmelsen om att det krävs marklov om något av de skyddade träden behöver fällas beskrivs och motiveras.

Plankartan:

- Plankartan kompletteras med en bestämmelse om att det krävs marklov om något av de skyddade träden behöver fällas.

Med utgångspunkt från ovanstående föreslås att planförslaget efter revidering tas upp för beslut om antagande enligt PBL 5:27.

Kanslienheten plan och bygg

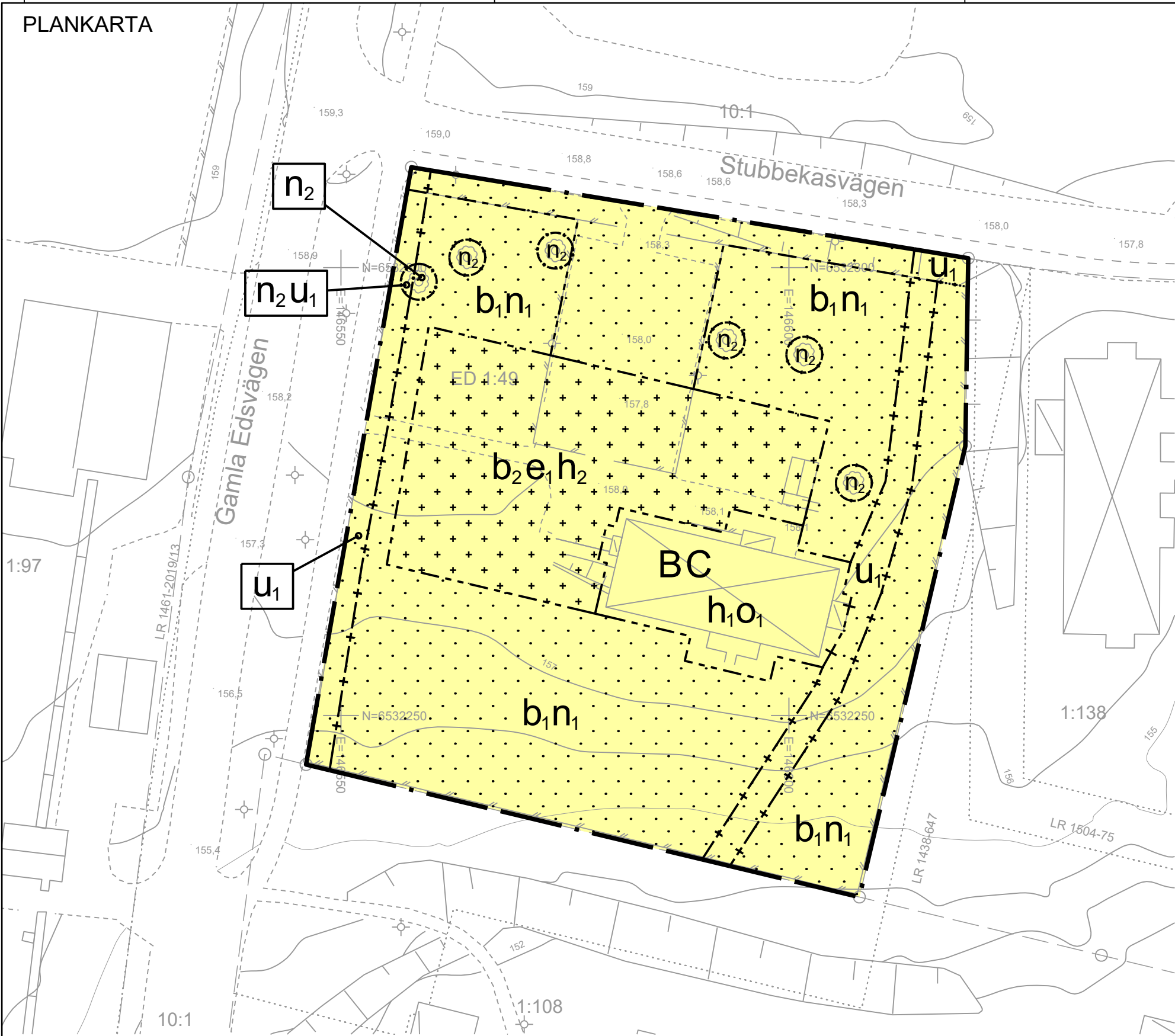
2025-12-10

Elin Andersson

Plan- och bygglovsingenjör
Kanslienheten plan och bygg
Dals-Eds kommun

Denna tjänsteskrivelse har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

PLANKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Egenskapsgräns
- Sekundär egenskapsgräns
- Kombinerad egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Kvartersmark

- B Bostäder
- C Centrum

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

- Marken får inte förses med byggnad.
- Marken får endast förses med komplementbyggnad.

Höjd på byggnadsverk

- h₁ Högsta nockhöjd är 12.5 meter.
- h₂ Högsta nockhöjd är 3.5 meter.

Markens anordnande och vegetation

- n₁ Marken får inte användas för parkering.

Takvinkel

- o₁ Minsta takvinkel är 22 grader.

Utförande

- b₁ Marken ska vara genomsläpplig.
- b₂ Minst 50 % av marken ska vara genomsläpplig.

Utnyttjandegrad

- e₁ Största byggnadsarea är 150 m².

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Avgränsas via sekundär egenskapsgräns

Markens anordnande och vegetation

- n₂ Trädet får endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk.

Markreservat för allmännyttiga ändamål

- u₁ Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL KVARTERSMARK

Ändrad lovplikt

Marklov krävs även för fällning av träd som omfattas bestämmelse n₂. Träd får endast tas ned om de är sjuka eller utgör säkerhetsrisk.

Genomförandetid

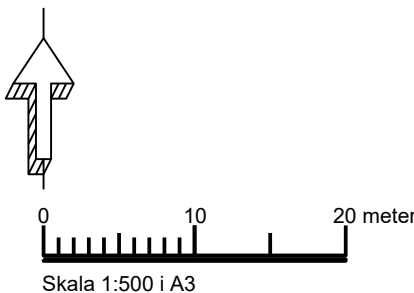
Genomförandetiden är 10 år och börjar gälla fr.o.m. datum för laga kraft.

Till planen hör:	☒ Planbeskrivning	☒ Fastighetsförteckning
	☒ Plankarta	☒ Samrådsredogörelse
	☒ Illustrationkarta	☒ Granskningsutlåtande
	☒ Grundkarta	☐

Detaljplan för

Ed 1:49

Dals Eds kommun	Västra Götalands län	Beslutsdatum	Instans
Antagandehandling		Godkännande	
		Antagande	
Upprättad: 2025-09-26	Reviderad: 2025-12-10	Laga kraft	
		Diarienummer: KS-2024-000202.214	
Elin Andersson Plan- och bygglovsingenjör Dals Eds kommun		Johan Stenson Planarkitekt Norconsult AB	Kommunens plannummer:

Grundkarta för Dale-Ed Ed 1:49
Dals-Eds kommun, Västra Götalands län
Fastighetsredovisningen aktuell 2025-09-10
Detaljredovisningen aktuell 2025-09-08
Måttol: 1:1
Gränser utan gränspunkt har osäkrat läge
Koordinatsystem
I plan: SWEREF 99 12 00
I höjd: RH 2000
Beteckningsstandard: HMK
Fredrik Molin, Sweco Sverige AB
Sign: _____
Grundkartan upprättad genom geodetisk fältmätning,
samt utdrag av registerkarta och primärkarta.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- Fastighetsgräns
- Ledningsgräns
- Byggnader (balkontur karterad)
- Byggnader (beskrivning karterad)
- Skärmtak
- Väggkant
- Gränspunkt
- Betyringsgästolpe
- Levrad
- Traktskenn
- Registernummer
- Ledningsgräns

- Staket
- Stödmur
- Stenmur
- Slätt
- Nivåkurva (1m elevhöjd)
- Höjdpunkt
- Punkt i rutnät

**DALS-EDS
KOMMUN**

Planbeskrivning för

► **Detaljplan för Ed 1:49**

Dals Eds kommun, Västra Götalands län

Standardförfarande

Plan och bygglagen (SFS 2010:900)

Antagandehandling 2025-12-10

Diarienummer:	KS-2024-000202.214
Planbesked:	29 maj 2024 (§ 98)
Påbörjad:	december 2024
Samråd:	1-30 maj 2025
Granskning:	31 okt–14 nov 2025
Antagande:	
Laga kraft:	
Detta dokument är framtaget av Norconsult enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning; BFS 2020.	

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diariernr.: KS-2024-000202.214

HANDLINGAR

Till detaljplanen finns följande handlingar:

- Plankarta med planbestämmelser, 2025-12-10
- Illustrationskarta, 2025-12-10
- Planbeskrivning, 2025-12-10 (denna handling)
- Samrådsredogörelse, 2025-09-26
- Granskningsutlåtande 2025-12-10
- Grundkarta, 2025-09-10
- Fastighetsförteckning, 2025-09-24

Utredningar:

- PM geoteknik, Norconsult, 2025-03-07
- Undersökning av betydande miljöpåverkan, Dals Eds kommun, 2025-08-27

INTRODUKTION

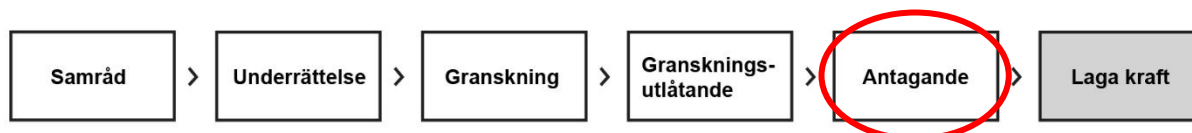
Vad är en detaljplan

Med en detaljplan får kommunen reglera användningen av mark- och vattenområden och hur exploatering får ske när det gäller b.l.a. volym, placering och gestaltning. I framtagandet av en detaljplan prövar kommunen om ett område är lämpligt för tilltänkt markanvändning till exempel bostäder, verksamheter och infrastruktur. Förutsättningar och konsekvenser beskrivs och bedöms. Detaljplanen redovisar allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa. I plan- och bygglagen (PBL) finns bestämmelser om i vilka situationer en detaljplan ska göras. Det är bara kommunen som kan besluta om att ta fram och anta en detaljplan. Det är också kommunen som tolkar de detaljplaner som finns.

Detaljplanens omfattning, markanvändning och bestämmelser som styr exploateringen redovisas på en detaljplanekarta. Till detaljplanekartan hör en planbeskrivning (denna handling), som förklarar planens syfte och innehåll. I denna detaljplan ingår handlingarna plankarta med planbestämmelser, illustrationskarta, planbeskrivning och grundkarta. Övriga handlingar utgörs av fastighetsförteckning samt genomförda utredningar. Plankartan är juridiskt bindande medan planbeskrivningen ska öka förståelsen av plankartan. Detaljplanen gäller tills den antingen upphävs, ändras eller ersätts av en ny detaljplan.

Detaljplaneprocessen

Detaljplanen för Ed 1:49 handläggs med standardförfarande enligt Plan- och bygglagen (2010:900) 5 kap. Planförslaget antas av kommunfullmäktige. Samråd och granskning omfattar sakägare, myndigheter och övriga som bedöms ha väsentligt intresse av planen.

Standardförfarande enligt PBL 2010:900 5 kap.

Digital funktionalitet

I plan- och byggförordningen (2011:338) anges att detaljplaner och planbeskrivningar ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Detta gäller alla detaljplaner och planbeskrivningar som har påbörjats efter 31 december 2021.

Plankartan i aktuell detaljplan har utformats enligt Boverkets föreskrifter om detaljplan (BFS 2020:5), Boverkets allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan (BFS 2020:6), Boverkets planbestämmelsekatalog 2021-10-14 och den nationella specifikationen för detaljplan från Lantmäteriet. Planbeskrivningen i aktuell detaljplan har utformats enligt bilagan till Boverkets föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning (BFS 2020:8).

► **Innehåll**

HANDLINGAR	2
INTRODUKTION	3
Vad är en detaljplan	3
Detaljplaneprocessen	3
Digital funktionalitet	3
1 DETALJPLANENS SYFTE	6
1.1 Syfte	6
2 BESKRIVNING AV DETALJPLANEN	7
2.1 Hela detaljplanen	7
Genomförandetid	8
2.2 Allmän plats	8
2.3 Kvartersmark	8
2.4 Befintligt	8
2.5 Motiv till ny detaljplan	10
2.6 Annat	10
3 MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR	11
3.1 Motiv till reglering	11
4 PLANERINGSUNDERLAG	13
4.1 Kommunala	13
4.2 Utredningar	13
4.3 Regionala	13
4.4 Annat	14
5 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	15
5.1 Kommunala	15
5.2 Regionala	18
5.3 Riksintressen	18
5.4 Hushållningsbestämmelser enligt 3 kap. Miljöbalken	18
5.5 Miljökvalitetsnormer	19
5.6 Hälsa och säkerhet	20
5.7 Geotekniska förhållanden	20
5.8 Hydrologiska förhållanden	20
5.9 Kulturmiljö	21
5.10 Fysisk miljö	21
5.11 Sociala	21
5.12 Teknik	21

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

5.13	Service	22
5.14	Trafik	22
6	KONSEKVENSER	23
6.1	Fastigheter och rättigheter	23
6.2	Natur	23
6.3	Miljö	23
6.4	Miljökvalitetsnormer	23
6.5	Hälsa och säkerhet	24
6.6	Kulturmiljö	24
6.7	Sociala	24
6.8	Riksintressen	24
6.9	Hushållningsbestämmelser enligt 3 kap. Miljöbalken	24
6.10	Trafik	25
7	GENOMFÖRANDEFRÅGOR	26
7.1	Mark och utrymmesförvärv	26
7.2	Fastighetsrättsliga frågor	26
7.3	Tekniska frågor	26
7.4	Ekonomiska frågor	26
7.5	Organisatoriska frågor	27
8	Medverkande	28

1 DETALJPLANENS SYFTE

1.1 Syfte

Syftet med den föreslagna detaljplanen är att möjliggöra en mer flexibel användning av befintlig bebyggelse och på så sätt skapa förutsättningar för landsbygdsutveckling.

Byggnaden från sydväst. Bildkälla: Norconsult

Byggnaden från nordväst. Bildkälla: Norconsult

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län

Diarienumr.: KS-2024-000202.214

2 BESKRIVNING AV DETALJPLANEN

2.1 Hela detaljplanen

Detaljplanen möjliggör markanvändningen bostäder och centrum inom fastigheten Ed 1:49. Byggrätten i detaljplanen begränsas med prickmark för att behålla dagens markförhållanden på platsen, samt för att bibehålla den befintliga grönstrukturen innefattandes en del äldre träd. Byggrätten för huvudbyggnaden regleras genom en högsta tillåten nockhöjd samt lägsta tillåtna takvinkel för att möjliggöra en huvudbyggnad i två plan med inredd vind, vilket motsvarar den befintliga byggnadens volym. Komplementbyggnaderna regleras med bestämmelser om sammanlagd byggnadsarea samt högsta tillåtna nockhöjd. Befintliga allmännyttiga underjordiska ledningar (fiber) säkerställs genom markreservat.

Planområdet ligger i ett kluster av verksamheter i Eds tätort såsom skola, biograf, samlingslokal, kyrka med mera. Utifrån landsbygdsperspektivet är det viktigt att förutom ortens centrum också se strategiskt på dessa områden som ligger lite mer perifert i tätorten, men som blivit noder för människors rörelser i vardagen. Med den kommunala service som redan finns i området är det tacksamt även för andra verksamheter att etablera sig då det redan idag finns en naturlig rörelse av människor i området. En flexibel användning i ett strategiskt läge är en viktig grogrund för lokalt entreprenörskap. Begränsningen i användningen utgörs i praktiken av byggnadens storlek och genom exempelvis möjligheten att anlägga parkering.

2.1.1 Plandata

Området som omfattas av planläggningen ligger i sydöstra delen av Eds tätort.

Detaljplanen omfattar 4546 m². Hela planområdet ligger inom fastigheten Ed 1:49, som ägs av Edshus AB.

Kartan till vänster visar planområdets placering i Eds tätort (svart rund symbol).

Kartan till höger visar planområdets placering och närliggande verksamheter (svart streckad linje).

Genomförandetid

Genomförandetiden för detaljplanen är 10 år från den dagen detaljplanen vinner laga kraft. Innan genomförandetiden gått ut får detaljplanen i regel inte ändras, ersättas eller upphävas mot berörda fastighetsägares vilja. Under genomförandetiden får planen dock ändras mot berörda fastighetsägares vilja om det är av stor allmän på grund av nya förhållanden av stor allmän vikt som inte har kunnat förutses vid planläggningen (se PBL kap 4 § 39).

Ändras eller upphävs planen under genomförandetiden har fastighetsägaren rätt till ersättning från kommunen för den skada det medför. Efter genomförandetidens slut fortsätter detaljplanen med dess rättigheter att gälla men ändras eller upphävs planen finns ingen rätt till ersättning för de rättigheter som går förlorade. (se PBL kap 14 § 9.)

2.2 Allmän plats

Ingen allmän plats föreslås inom planområdet.

2.3 Kvartersmark

Inom kvartersmarken möjliggörs markanvändningarna centrum (C) och bostäder (B). Detaljplanen möjliggör byggnadsarea på 380 m² för huvudbyggnad och en byggnadsarea på 150 m² för komplementbyggnader. Högsta nockhöjd för huvudbyggnad regleras till 12,5 meter och komplementbyggnader till 3,5 meter. Nockhöjderna regleras i meter över medelmarknivån för respektive byggnad. Allmännyttiga ledningar säkerställs i detaljplanen genom markreservat för underjordiska ledningar (u₁). För att inte skapa behov av ändrad dagvattenhantering finns begränsningar i hur stor del av marken som får hårdgöras (b₁ och b₂).

Se mer djupgående motiveringar till valda planbestämmelser i avsnitt 3, *Motiv till detaljplanens regleringar*.

2.4 Befintligt

Byggnaden uppfördes som ålderdomshem 1930 på prästgårdens mark. Den upplevdes tidigt som för liten och byggdes till åt väster redan 1947. Under senare tid har den använts som församlingshem, kontor och senast som förskola.

Byggnaden är ett trähus i två våningar med delvis inredd vind samt källare. Det finns även ett mindre förråd inom fastigheten.

Utemiljön består av klippt gräsyta med ett flertal större träd. Söder om byggnaden finns en slänt med en mindre skogsdunge inom fastigheten. Parkeringsyta finns i norra delen med utrymme för ca 18 bilar.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län

Diarienumr.: KS-2024-000202.214

Byggnaderna sedda från Gamla Edsvägen i väster. Bildkälla: Norconsult

Gällande detaljplan (maj 1985) för området anger Allmänt ändamål (A). Byggrätten är begränsad med prickmark mot fastighetsgräns samt genom en högsta nockhöjd på 12,5 m. Längst med Gamla Edsvägen vägen finns ett smalt u-område (reservat för allmänna ledningar).

Äldre planer tillkom många gånger under helt andra förhållanden och med helt andra syften än dagens planer. Vissa var dessutom tänkta att tillämpas tillsammans med olika typer av byggbestämmelser som sedan upphört att gälla. Som i detta fall var områden med beteckningen A - Allmänt ändamål i äldre planer avsedda för allmänna ändamål och skulle ha en verksamhet med stat, kommun eller landsting som huvudman.

Tidigare var det enbart offentliga organ som fick vara huvudman för en verksamhet inom A - Allmänt ändamål. Sedan 1 januari 2015 är det dock möjligt även för enskilda huvudmän att få bygglov inom dessa områden. Det innebär att det inte alltid krävs planändring eller att planen upphävs för att bygglov ska kunna ges för enskilda huvudmän. Bygglov får dock bara ges om åtgärden innebär att fastigheten eller byggnadsverket som åtgärden gäller används för samma allmänna ändamål som fastigheten eller byggnadsverket senast användes till. Om den privata huvudmannen vill använda fastigheten eller byggnadsverket till något annat ändamål krävs att planen ändras eller upphävs. När bygglov ges till en sökande som inte är ett offentligt organ ska rätten respektive skyldigheten för kommunen att lösa in marken upphöra.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

2.5 Motiv till ny detaljplan

Mot bakgrunden att nuvarande reglering minskar möjligheterna för en privat aktör att använda fastigheten önskar kommunen bredda regleringen. Genom en bredare reglering ökar attraktiviteten för fastigheten och därmed möjligheterna för Edshus att sälja den. Användningsbestämmelserna i den nya planen har valts utifrån ett landsbygdsperspektiv. Det vill säga att möjliggöra ett levande samhälle och uppnå en ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet genom att skapa en flexibilitet i nyttjandet av befintliga byggnader i ett kluster av andra verksamheter.

2.6 Annat

Detaljplanen ska handläggas med standardförfarande enligt 5 kap. 7 § plan- och bygglagen.

3 MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR

3.1 Motiv till reglering

Detaljplanen innehåller regleringar för att uppnå detaljplanens syfte. Nedan följer en lista på bestämmelser och deras motiv.

3.1.1 Användningsbestämmelser

B - Bostäder

Motiv: Användningsbestämmelsen bostäder har valts för utifrån riktlinjer från kommunens bostadsförsörjningsprogram där det anges att bostadsbyggnation främst föreslås till tätorten där den kommunala servicen finns samlad, nya bostäder främst ska förläggas i befintlig bebyggelse. Detta är också motiverat från ett ekonomisk och miljömässigt hållbarhetsperspektiv.

C - Centrum

I användningsbestämmelsen Centrum ingår till exempel butiker, restauranger, kontor, gym, biografer, bibliotek, teatrar, museum, banker, apotek, hantverk och annan service. I användningen ingår även byggnader för religiösa ändamål, föreningslokaler, samlingslokaler, vuxenutbildning, hotell, vandrarhem och lättare former av vård och hälsovård som vårdcentral, fot- eller hudvård.

Motiv: Användningsbestämmelsen Centrum har valt utifrån ett landsbygdsutvecklingsperspektiv. Planområdet ligger i ett kluster av verksamheter i Eds tätort. I en landsbygdsort som Ed är det viktigt att ge möjligheter för lokalt entreprenörskap och därmed en flexibilitet i användningen i befintliga byggnader i strategiska lägen. Begränsningen i användningen utgörs i praktiken av byggnadens storlek och genom exempelvis möjligheten att anordna parkering. Användningen motiveras på så sätt från ett ekonomiskt, miljömässigt och ett socialt hållbarhetsperspektiv.

3.1.2 Egenskapsbestämmelser

Punktprickad mark - Marken får inte förses med byggnad.

Motiv: Bestämmelsen har lagts i områden som har gröna värden samt för att till stora delar bibehålla dagens bebyggelsestruktur på fastigheten. Detta innebär också att dagvattnet kan infiltreras i samma mån som i dagsläget. Punktprickad mark har även lagts över huvuddelen av befintlig parkering.

Plusmarkerad mark - Marken får endast förses med komplementbyggnad

Motiv: Ytan ger en viss flexibilitet för att bygga cykelförråd, soprum, tvättstuga, garage och liknande.

b₁ – Marken ska vara genomsläpplig

Motiv: För att inte förändra de hydrologiska förhållandena inom planområdet ska dessa ytor inte hårdgöras med exempelvis asfalt, utan ska bestå av naturligt genomsläppligt material såsom sand, grus eller gräsbevuxna ytor.

b₂ – Minst 50% av marken ska vara genomsläpplig

Motiv: För att inte förändra de hydrologiska förhållandena inom planområdet förändras vid en utbyggnad ska 50% av ytan inom aktuellt egenskapsområde bestå av naturligt genomsläppligt material såsom sand, grus eller gräsbevuxna ytor. I den delen som får hårdgöras (ej vara genomsläpplig) avses ogenomsläpplig

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

markbeläggning såsom asfalt, betong och liknande. I dessa 50% räknas också in den markyta (byggnadsarea) som eventuella byggnader upptar.

e₁ – Största byggnadsarean är 150 m²

Motiv: Reglerar största byggnadsarean för komplementbyggnader, det vill säga den totala ytan som bebyggelsen inom egenskapsområdet får uppta på marken. Syftet är att begränsa exploateringsgraden till vad som bedöms lämpligt med hänsyn till omgivningen och behov av kringfunktioner som parkering och gårdsmiljö. Möjliggör för cykelförråd, garage, soprum, tvättstuga och liknande.

h₁ - Högsta nockhöjd är 12,5 meter

Motiv: Byggnaderna begränsas av högsta tillåtna nockhöjd för att bevara områdets småskalighet. Nockhöjden på 12,5 meter medger en byggnadshöjd motsvarande två våningar, med vindsvåning (samt källare). Höjden beräknas i förhållande till medelmarknivån kring byggnaden.

h₂ - Högsta nockhöjd är 3,5 meter

Motiv: Komplementbyggnadernas höjd begränsas. Höjden beräknas i förhållande till medelmarknivån kring byggnaden.

n₁ – Marken får inte användas för parkering

Motiv: Bestämmelsen bidrar till att de gröna värdena i dessa områden ska kvarstå.

n₂ – Trädet får endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk

Syftet med bestämmelsen är att skydda värdefulla träd. De utvalda träden är ädellövträd med lång återstående livstid, som bidrar till områdets fysiska miljö och är mycket värdefulla som viktiga leverantörer av ekosystemtjänster i den bebyggda miljön.

o₁ – Minsta takvinkel är 22 grader

Motiv: För att komplettera bestämmelsen om nockhöjd. På så sätt säkerställs det att nockhöjden inte utnyttjas till fullo, det vill säga genom ett platt tak.

u₁ – Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar

Motiv: Reserverar markytan så att åtkomst till befintliga underjordiska ledningar säkerställs. Idag finns det en fiberledning som går ca 1 m innanför den västra plangränsen samt även en fiberledning omedelbart öster om befintlig byggnad. I direkt anslutning till västra plangränsen finns även kommunala VA-ledningar. Dessa skyddas av u-områdena.

Ändrad lovplikt - Marklov krävs för fällning av träd som i detaljplanen skyddas genom planbestämmelse n₂.

Motiv: För att kunna säkerställa att ett träd verkligen är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk krävs beslut om marklov innan trädet får tas ned.

4 PLANERINGSUNDERLAG

4.1 Kommunal

4.1.1 Detaljplan

Stadsplan för Eds Tätort Stallbacken, Kyrkans gård. Laga kraft 24 april 1986.

4.1.2 Grundkarta

Grundkarta daterad 2025-09-10.

4.1.3 Översiktsplan

Översiktsplan nu-2035 för Dals-Eds kommun, antagen av kommunfullmäktige 2021-11-09 (§ 84).

4.1.4 Bostadsförsörjningsprogram

Bostadsförsörjningsprogram 2024–2027 Dals-Eds Kommun, 2024-12-11 KF (§108), digitalt arkiv: dnr KS-2024-0001179.290.

4.1.5 Naturvård

Trädvårdsplan/naturvårdsplan för Eds Tätort. Antagen av Kommunfullmäktige 2004-02-25, § 6 Reviderad 2021-08-25, § 50.

4.1.6 Kulturmiljö

Kulturrehistorisk byggnadsinventering nr 53, Dals-Eds kommun 2013, daterad 2013, digitalt arkiv: dnr BK 2023/1987.

4.1.7 Undersökning enligt 6 kap. 6 § plan- och bygglagen (2010:900)

Undersökning om betydande miljöpåverkan, 2025-08-27.

4.2 Utredningar

4.2.1 PM geoteknisk och hydrologisk utredning

Detaljplan Ed 1:49, Dals-Ed, PM Geoteknik, Norconsult 2025-03-07.

4.3 Regionala

4.3.1 Regionplan

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland framtagna 2021.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diariernr.: KS-2024-000202.214

4.4 Annat

4.4.1 Vattenskyddsområde

Kasen och Edsbräckans vattenskyddsområde, beslutat 2009-08-27 Länsstyrelsen Västra Götaland Län, lantmäteriets arkiv, dnr 106-2004/188.

5 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

5.1 Kommunal

5.1.1 Detaljplan

Gällande detaljplan från 1986 anger Allmänt ändamål (A). Byggrätten är begränsad med prickmark mot fastighetsgräns samt genom en högsta byggnadshöjd på 7,5 m. Längst med Gamla Edsvägen vägen finns ett smalt u-område (reservat för allmänna underjordiska ledningar).

Äldre planer tillkom många gånger under helt andra förhållanden och med helt andra syften än dagens planer. Vissa var dessutom tänkta att tillämpas tillsammans med olika typer av byggbestämmelser som sedan upphört att gälla. Som i detta fall var områden med beteckningen A - Allmänt ändamål i äldre planer avsedda för allmänna ändamål och var tänkt att innefatta en verksamhet med stat, kommun eller landsting som huvudman.

5.1.2 Områdesbestämmelser

För fastigheten finns inga områdesbestämmelser.

5.1.3 Planbesked

Kommunstyrelsen beslutade 29 maj 2024 (§ 98) att bevilja planbesked för Ed 1:49 och att ta fram en ny detaljplan för området i syfte att pröva markens lämplighet för en detaljplan med ett bredare användningsområde i form av boende, kontor, handel, vårdboende eller liknande.

5.1.4 Översiktsplan

I kommunens gällande *Översiktsplan nu-2035* för Dals-Eds kommun som antogs av kommunfullmäktige 2021-11-09, är aktuellt planområde markerat som en del av Eds tätort som ska utvecklas med både bebyggelse och stärka grön- och blåstruktur.

Översiktsplanen består av fyra utvecklingsområden som sammanfattar den övergripande viljan för kommunens utveckling fram till 2035. Utvecklingsmål som berör föreslagen detaljplan är bland annat:

5. Attraktiva boendemiljöer
6. Levande tätort och landsbygder
- 7 Grön och skön naturkommun
8. Hållbart samhälle

"Genom affärsdriven miljöutveckling ska vi skapa utveckling här och miljönytta för andra. Gröna näringar ska utgöra grunden för vår omställning. Vi ska ta vara på kommunens resurser och sträva efter lokal trähusbaserad byggnation, i enlighet med Fyrbodals projekt "Fyrbodal växer på trä". Dals-Ed och landsbygdens resurser är en förutsättning för staden. I Dals-Ed ska vi satsa på entreprenörskap på landsbygden." (sid 25)

"Befolkningsmålet består i att öka befolkningen genom att använda befintliga resurser på ett mer effektivt sätt. I kommunen finns många flera hundratals tomma hus, som utgör potential för en ökad befolkning." (sid 26).

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

Avseende bebyggelsestruktur anges bland annat följande förslag till åtgärder:

- Underlätta för civilengagemang
- Arbeta för attraktivt och levande centrum och boendemiljöer
- Utöka byggrätter i centrum
- Kartlägga och marknadsföra tomma hus

"För att stärka hela kommunen och effektivisera befintliga resurser för framtiden kommer fokus vara att fortsätta utveckla Eds tätort. Här finns de viktigaste funktionerna i form av service och knutpunkter för kommunikation." (Sid 28).

5.1.5 Bostadsförsörjningsprogram

I bostadsförsörjningsprogram 2024-2027 Dals-Eds kommun anges att bostadsbyggnation främst föreslås till tätorten där den kommunala servicen finns samlad, men kommunens inställning är att alla invånare och all byggnation i kommunen är viktig och kan bidra till att bibehålla befintlig service och skapa ytterligare service i kommunen.

Gällande trivsamma boendemiljöer anges att "Kommunens invånare ska ha god tillgång till mötesplatser, lokaler för kultur- och föreningsliv och områden för lek, aktivitet och rekreation. Detta gäller såväl i den befintliga bebyggelsen, som i framtida bostadsområden. I kommunen ska det finnas tillit, trygghet och närhet med levande tätort och landsbygder där alla får ta plats."

Riktlinjer för hållbarhet:

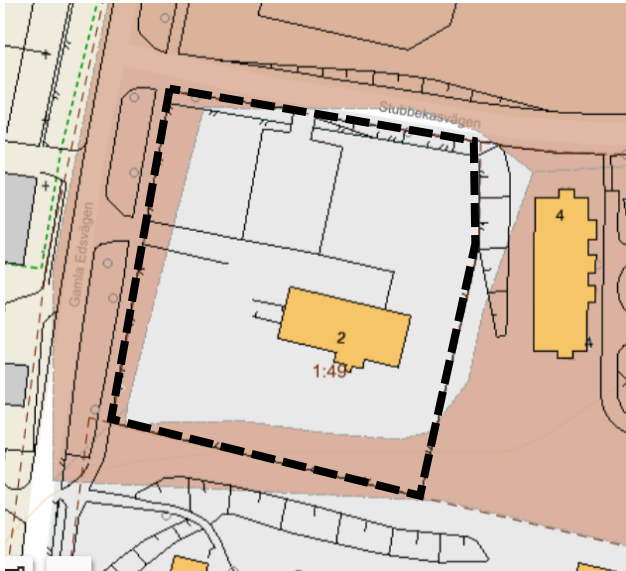
- Bostäder som produceras i kommunens tätort har goda gång- och cykelförbindelser. Med goda avses trygga och säkra.
- Vid exploatering ska bevarande av sammanhängande grönytor och naturområden säkerställas.
- Nyproduktion genom varsam komplettering av befintlig bebyggelse, som på ett effektivt sätt nyttjar befintlig infrastruktur och har möjlighet att utveckla serviceutbudet prioriteras högt.
- Dals-Eds kommun eftersträvar hållbart byggande. Hållbara material och metoder, energieffektiva lösningar och en god tillgänglighet ska eftersträvas så långt som möjligt.

5.1.6 Naturvårdsplan

Trädvårdsplan/naturvårdsplan för Eds Tätort (KF 2004-02-25, § 6 Reviderad 2021-08-25, § 50) omfattar indirekt fastigheten Ed 1:49. Tomtmarken är undantagen från trädplanen, däremot anges den trädridå som är belägen i anslutning till detaljplanens södra gräns som ett yngre tätt bestånd av löv (asp, björk) och någon tall. Trädens värde bedöms utgå utifrån ett dekorativt inslag, samt som avskiljare mellan bostadsområden.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

Kartutdrag ur Trädvårdsplan/naturvårdsplan, tagen ur kommunens digitala kartmaterial GeoVis. Det rödmarkerade området anger i stora drag prioriterade områden i planen.

Bild på skogsdunge på angränsande fastighet i söder.

5.2 Regionala

5.2.1 Regionplan

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland framtagen 2021, anger riktningen för det regionala utvecklingsarbetet 2021–2030. Strategin tar sin utgångspunkt i de stora samhällsutmaningarna och behovet att ställa om mot ett mer hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

”Västra Götaland är ett stort län med en variation av möjligheter och utmaningar kopplade till olika platser förutsättningar. Denna variation ska tas tillvara, vilket förutsätter att vi synliggör olika behov av utveckling.”

Regionplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut i den kommunala planeringen.

5.3 Riksintressen

5.3.1 Naturvård

Fastigheten ligger i ett område utpekad som riksintresse för naturvården, Dals Eds platån och Lilla Le.

Förutsättningar för bevarande anges generellt för hela riksintresseområdet enligt följande:

”Vattenkvaliteten i Lilla Le bevaras. Ytformerna och de lösa avlagringarna lämnas orörda. Randbildningar påverkas negativt av täkter, schaktning, bebyggelse. Lilla Le påverkas negativt av utsläpp och utfyllnader.”

Planområdet berör delvis vattenkvaliteten Lilla Le. I övrigt innefattar inte planområdet några objekt som omnämns i motivet för riksintresset.

5.3.2 Kulturmiljövård

Fastigheten ligger i ett område utpekad som riksintresse för kulturmiljövården.

Motivering för hela riksintresseområdet är följande:

Fornlämningsmiljöer från brons och järnåldern speglade Dalslands bebyggelsehistoria under förhistorisk tid. Uttryck för riksintresset: 9 järnåldersgravfält med bland annat en storhög och domarring vid Äng, rösen av bronsålderskaraktär vid Hindalebyn. I området ingår även: Eds skansar från 1700- och 1800-talet.

Planområdet innefattar inte några objekt som omnämns i motivet för riksintresset.

5.4 Hushållningsbestämmelser enligt 3 kap. Miljöbalken

Miljöbalkens tredje kapitel innehåller grundläggande hushållningsbestämmelser och föreskriver att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Detaljplanen omfattar inga av de mark- och vattenområden som anges som särskilt skyddsvärda i Miljöbalkens tredje kapitel.

5.5 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. I dag finns det miljökvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675).

Inga miljökvalitetsnormer överskrids för närvarande i området.

5.5.1 Strandskydd

Planområdet ligger cirka 160 meter från sjön Lilla Le. Inget strandskydd finns inom eller i direkt anslutning till planområdet.

5.5.2 Biotopskydd

Inga biotopskyddade miljöer eller naturobjekt finns inom planområdet.

5.5.3 Skyddsområde för vattentäkt

Länsstyrelsen har beslutat om skyddsområde och skyddsföreskrifter för Kasen och Edsbräckans vattentäkt som gäller från 2009-11-01. Detaljplanen gränsar till skyddsområdet i väster och söder. Även om den nya detaljplanen inte är belägen inom området för skyddszonen bör byggnation och nyttjande av fastigheten ske på sådant sätt att det inte riskerar att påverka vattentäkten.

5.5.4 Dagvatten och skyfall

Planområdet ligger inom verksamhetsområde för VA, vilket innebär att ansvarsförhållandena regleras genom de allmänna bestämmelser för användandet av det allmänna vatten och avloppssystemets som beslutats av kommunfullmäktige i Dals Eds kommun.

Idag infiltreras större delen av dagvattnet i gräsytorna för fastigheten. Vid parkeringen finns dagvattenbrunnar som är anslutna till det kommunala dagvattennätet, med en anslutningspunkt vid Stubbekasvägen.

En skyfallsutredning har inte genomförts eftersom området inte anses ha några problem vid skyfall. Fastigheten har en naturlig avrinning mot grönområdet med trädridån söder om planområdet. Enligt PM Geoteknik är jordlagerföljden under vegetationslagret gynnsam ur infiltrationssynpunkt.

5.5.5 Naturmiljö

Planområdet utgörs idag av tomtmark med klippta gräsytor, större träd och vissa buskar. I direkt anslutning till fastighet i samtliga riktningar finns områden som berörs av den kommunala trädvårdsplanen (se stycke 5.1.6.). I trädvårdsplanen omnämns den skogsdunge som ligger i anslutning till detaljplanens södra gräns. Skogsdungen ligger utanför föreslagen detaljplan.

I den norra delen av föreslagen detaljplan finns sex ädellövträd med en stamdiameter mellan 0,4 och 0,75 cm. Träden har i dagsläget inget generellt skydd, men har en stor inverkan på den biologiska mångfalden i närområdet samt för den rumsliga upplevelsen av både det föreslagna planområdet samt de anslutande

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

gaturummen. De är också mycket viktiga utifrån den roll de har som om viktiga leverantörer av ekosystemtjänster i den bebyggda miljön.

5.6 Hälsa och säkerhet

5.6.1 Omgivningsbuller

Planområdet gränsar till både Gamla Edsvägen och Stubbekasvägen. Cirka 300 meter från planområdet via Stubbekasvägen ligger ett fjärrvärmeverk som har ett visst antal transporter förbi området. Gamla Edsvägen utgör en genomfartsled förbi Eds Centrum. Byggrätten för huvudbyggnaden är belägen cirka 40 meter från Gamla Edsvägen och cirka 35 meter från Stubbekasvägen.

5.6.2 Risk för olyckor

I området finns ingen verksamhet eller trafik som bedöms utgöra en risk för olyckor.

5.6.3 Risk för översvämning

Närmsta ytvattenförekomst av större storlek är sjön Lilla Le, vars vattennivå ligger omkring ca +135 – +137 (RH2000), varierande med avseende på årstid och nederbörd. Planområdet är beläget mellan +154 – +158 och därför bedöms risken för översvämning som mycket låg.

5.7 Geotekniska förhållanden

Ett PM kring de geotekniska förhållandena har tagits fram (2025-03-07 Norconsult). PM:et har baserats på befintligt underlag från området.

Enligt tidigare utförd undersökning utgörs jordlagerföljden av följande, beskrivet från markytan mot djupet:

Vegetationslager kan antas vara mellan 0,1–0,3 m i området, följt av en fyllning som består av grus och sand till ca 2,0 m djup. Fyllningens tjocklek antas öka mot huvudbyggnaden, samt mot slänten i öst och söder. Fyllning underlagras av naturligt lagrade sediment ovan fast lagrad morän som utgörs av friktionsjord. Friktionsjorden vilar på berg. Djupet av den sedimenten och friktionsjorden samt bergnivåer har inte fastställts. Tidigare utförd slagsondering har avslutats mellan 3,1 och 5,4 m under markytan. Det bedöms att sonderingar erhållit stopp i relativt fast friktionsjord.

Tidigare utförd undersökning av intilliggande fastighet strax väster om Ed 1:49, påvisar relativt fast friktionsjord direkt under vegetationsjordstäcket.

Enligt SGU:s jorddjupskarta uppskattas jorddjupet till mellan 10 och 20 m inom området.

Sammantaget bedöms det i utredningen inte finnas några betydande restriktioner eller allvarliga hinder för detaljplanens genomförande.

5.8 Hydrologiska förhållanden

I PM geoteknik (2025-03-07, Norconsult) hanteras även de hydrologiska förhållandena och är baserat på befintliga underlag från närområdet.

Rapporten anger följande:

- Närmsta ytvattenförekomst av större storlek är sjön Lilla Le, vars vattennivå ligger omkring ca +135 - +137 (RH2000), varierande med avseende årstid och nederbörd.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

- Vid provgropsgrävningen, inom ED 1:49 (1979), ner till ett djup om ca 3 m under markytan gjordes observationen "ingen märkbar tillrinning" i provgropen.
- I intilliggande provgropar, utförda 1987, placerades grundvattenrör för att kontrollera eventuella fria vattenytor. Ingen vattenyta kunde observeras.
- Grundvattenytan för området bedöms därav ligga djupare än 3 m inom hela området.
- Grundvattenytan antas variera med avseende på årstid och nederbörds mängder.

5.9 Kulturmiljö

Befintlig byggnad finns nämnd i den kommunövergripande kulturhistoriska byggnadsinventeringen (objekt nr 29) som genomfördes 2013 i ett samarbete mellan Dals-Eds kommun och Västarvet.

Inventeringen omfattar större delen av kommunens byggnader med kulturhistoriskt värde.

I inventeringen nämns följande:

Fastigheten är belägen strax öster om kyrkogården i Dals-Ed. Fastigheten gränsar i öster och söder till områden med sentida bostadsbebyggelse.

Byggnaden uppfördes som ålderdomshem 1930 på prästgårdens mark. Den upplevdes tidigt som för liten och byggdes till åt väster redan 1947. Senast har den använts som förskola, men har under en period även använts som församlingshem. Huvudbyggnaden har trots byte av fönster och taktäckning kvar merparten av sin ursprungliga prägel och besitter ett kulturhistoriskt värde. Värdet förstärks av att byggnaden vittnar om en del av ortens socialhistoria. Fastigheten ligger inom område av riksintresse för kulturmiljövården.

Byggnaden uppvisar tydliga 1920-talsklassicistiska drag med bland annat omvikt takfot och sexdelade sidhängda fönster med mittpost. Några av dessa nu är utbytta mot nyare tvådelade vridfönster. Tidigare fanns även en mindre takkupa med lunettfönster placerad centralt över entrén på den norra långsidan. På den södra långsidan har den äldre panelen i fallande längder ersatts med panelbrädor i standardlängd som avdelas med en horisontell list.

5.9.1 Fornlämningar

Inga fornlämningar finns inom det föreslagna planområdet.

5.9.2 Byggnadsminnen

Inga byggnadsminnen finns inom det föreslagna planområdet.

5.10 Fysisk miljö

Arealen för planområdet är drygt 4500 m². All mark inom planområdet utgörs av tomtmark.

5.11 Sociala

Planområdet ligger i ett kluster med verksamheter som bär på sociala värden såsom skola, biograf, samlingslokal, kyrkolokal etcetera.

5.12 Teknik

Fastigheten är ansluten till de kommunala vatten-, avlopps- och dagvattennäten.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

Vattenfall står för elnätet och uppvärmning sker via Solör energis fjärrvärmenät.

Fiber finns via kommunens förvaltningsnät.

För genomgående VA-ledningar tillämpas vanligtvis u-område på 6,0 meter, för el och fjärrvärme 4,0 meter samt för fiber 2,0 meter.

Vad gäller de ledningar som berör fastigheten är det bara fiberledningarna väster och öster om byggnaden som kategoriseras som genomgående och bedöms behöva u-områden. Övriga ledningar inom fastigheten bedöms vara servisledningar och servisledningar tilldelas vanligtvis inga u-områden.

5.13 Service

Kommunal service finns i närområdet i form av grundskola, förskola, idrottsområde och biograf. Väster om planområdet finns en kyrka.

5.14 Trafik

5.14.1 Motortrafik

Planområdet gränsar till både Gamla Edsvägen och Stubbekasvägen. Cirka 300 meter från planområdet via Stubbekasvägen ligger ett fjärrvärmeverk som har ett visst antal transporter förbi området. Gamla Edsvägen utgör en genomfartsled längst östra delen av Eds tätort. Utmed Gamla Edsvägen passerar även skolbussar till Hagaskolan, många av dessa utgörs av mindre bussar.

5.14.2 Gång och cykel

Med närhet till Eds centrum samt en gång- och cykelväg direkt anslutning på fastigheten bedöms förutsättningarna för gång och cykel som goda.

Gång- och cykelväg utmed Gamla Edsvägen

5.14.3 Kollektivtrafik

I närområdet finns god tillgång till kollektivtrafik.

6 KONSEKVENSER

6.1 Fastigheter och rättigheter

Inga fastighetsrättsliga åtgärder föreslås i detaljplanen.

6.2 Natur

Planförslaget omfattar inga större förändringar gällande naturvärden. Mark för träd och annan växtlighet har med undantag för ett område i den centrala delen av fastigheten försätts med prickmark (marken får inte förses med byggnad).

De sex ädellövträden i norra delen av planområdet skyddas av en bestämmelse om att träden endast får fällas om de är sjuka eller utgör säkerhetsrisk. Dessutom har lovplikten utökats så att det krävs marklov innan ett sjukt eller skadat träd får tas ned.

6.3 Miljö

Enligt 5 kap. 11 a § plan- och bygglagen ska kommunen undersöka om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Denna undersökning ska ske inom ramen för samrådet.

Undersökningen ska ske på det sätt som anges i 6 kap. 6 § miljöbalken och föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den bestämmelsen. I 5 § miljöbedömningsförordningen anges vilka parametrar en undersökning om betydande miljöpåverkan ska utgå ifrån. En undersökning om betydande miljöpåverkan har tagits fram för aktuell detaljplan. Skälen för bedömningen i den frågan anges nedan enligt 33 § första stycket 4.

6.3.1 Ställningstagande 4 kap. 33 b § plan- och bygglagen (2010:900)

Utifrån dessa sammanvägda aspekter anser Dals Eds kommun att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning behöver därmed inte göras enligt 6 kap. MB och 4 kap. 34 § PBL. Undersökningen har stämts av med Länsstyrelsen i samband med samrådet och Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att förslaget inte innebär betydande miljöpåverkan.

Tänkbara effekter av planens genomförande är att planens genomförande bidrar till en positiv utveckling för Eds tätort. Tänkbara konsekvenser av planen är i huvudsak positiva, med möjlighet till fler användningsområden för befintlig bebyggelse i området.

6.3.2 Dagvatten

Planförslaget medför endast marginella skillnader utifrån befintlig situation.

6.4 Miljökvalitetsnormer

Planläggningen bedöms inte innebära att någon av miljökvalitetsnormerna överskrids.

6.5 Hälsa och säkerhet

6.5.1 Beräkning av omgivningsbuller

De intilliggande vägarna har en låg till måttlig bulleralstring. Men då befintlig byggnad och även byggrätten för bostäder är belägen minst 30 meter från respektive väg bedöms detta inte medföra att riktlinjerna för buller avseende bostäder överskrids (varken vid fasad eller uteplats).

6.5.2 Översvämning

Planförslaget medför ingen utökad risk för området att översvämmas.

6.5.3 Olyckor

Planförslaget medför ingen utökad olycksrisk i området.

6.5.4 Erosion, skred och ras

Planförslaget medför ingen utökad risk för ovanstående i planområdet.

6.6 Kulturmiljö

Planförslaget ger inget skydd åt befintlig byggnad. Byggrätten är dock anpassad efter befintlig byggnad varför skalan i om området behålls även om den befintliga byggnaden rivs och ersätts med en ny byggnad.

6.7 Sociala

6.7.1 Barn

I planområdet finns stora grönytor samt närliggande natur för rekreation och lek.

I närheten av planområdet finns skola, förskola, samlingslokal, bollhall samt konstgräsplan. Området ansluter till GC-väg.

6.8 Riksintressen

6.8.1 Naturvård

Planförslaget bedöms inte påverka riksintresset.

6.8.2 Kulturmiljövård

Planförslaget bedöms inte påverka riksintresset.

6.9 Hushållningsbestämmelser enligt 3 kap. Miljöbalken

Planläggningen bedöms vara i linje med hushållningsbestämmelserna enligt 3 kap. miljöbalken.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

6.10 Trafik

Planförslaget kommer endast försumbart förändra trafikförutsättningarna på platsen. Olika verksamheter sedan tidigare bedrivits i lokalerna och planförslaget innefattar enbart en större flexibilitet i användningen. Planförslaget möjliggör endast ett fåtal fler parkeringar för bilar mer än vad som finns i dagsläget. Planen ger även möjlighet att uppföra cykelförråd.

6.10.1 Biltrafik och parkering

Beroende på framtida användningsområde kommer det att skilja i både fordonsrörelser och de tidpunkter som rörelserna sker. Både byggnadens och parkeringens yta kommer att likt i dag att utgöra begränsningen för nyttjandet av fastigheten.

Kommunen har med hjälp av Trafikverkets trafikstringsverktyg beräknat trafikstring för fem utvecklingsscenarier baserade på förutsättningarna i detaljplanen och de påverkansfaktorer som gäller för området. Scenarierna presenteras i tabellen nedan.

Scenario	Resor med bil
Detaljhandel 600 BTA	319
Kontor 600 BTA	50
Bostäder 300 BTA + kontor 300 BTA	8+25=33
Detaljhandel 300 BTA + kontor 300 BTA	160+25=185
Bostäder 200 BTA + gym 200 BTA + kontor 200 BTA	5+59+17=82

Befintlig byggnad har en byggnadsarea på ca 250 m² medan hela byggrätten är på ca 380 m². Högst nockhöjd är 12,5 m och takvinkeln är satt till minst 22 grader. För att få ut 600 BTA detaljhandel måste det alltså vara detaljhandel i två våningar vilket är en mindre sannolik utveckling. Över huvud taget är befintlig byggnad mindre lämpad för detaljhandel i någon större omfattning. Mest sannolikt är en ombyggnad till bostäder eller kontor. Enligt trafikstringsverktyget kommer då antalet trafikrörelse som genereras inom detaljplanen att ligga på mellan 16 och 50 (enbart bostäder eller enbart kontor). Kombinationen gym och bostäder eller kontor känns mindre lämplig med tanke på risken att buller från gymmet fortplantas i byggnaden och stör bostäder och kontor.

Befintlig parkering rymmer 18 bilar varav 8 ligger på mark som endast får hårdgöras upp till 50 %. Tillsammans med de hårdgjorda gångvägar och övriga kringytor som finns i dag är redan ca 80 % av tillgängliga 50 % hårdgjorda. Detta innebär att det bara finns knappt ytterligare cirka 100 m² kvar att hårdgöra vilket motsvarar ytterligare kanske 6 nya parkeringsplatser eller totalt högst cirka 25 parkeringsplatser inom fastigheten. Sammanfattningsvis kommer alltså möjligheten till parkering inom fastigheten att påverka vilka verksamheter som kan etableras inom fastigheten. Tillgången till parkeringen kommer att vara en av de faktorer som prövas i samband med bygglov.

I samband med bygglov ska också eventuell påverkan den statliga vägen 2183 (Storgatan) prövas. Om beviljat bygglov bedöms kunna påverka framkomligheten i korsningarna Storgatan/Gamla Edsvägen eller Storgatan/Skolbacken ska Trafikverket kontaktas för samråd. Påverkan kan antas om antalet genererade trafikrörelser per dag överstiger 50.

7 GENOMFÖRANDEFRÅGOR

7.1 Mark och utrymmesförvärv

Inte aktuellt.

7.2 Fastighetsrättsliga frågor

7.2.1 Rättigheter

Två genomgående fiberledningar har fått u-områden i plankartan. Vid ett genomförande kan ledningsrätter skapas för dessa. Sedan tidigare finns ett antal ledningsrätter i anslutning till planområde men bedömningen är att dessa inte påverkas av ett plangenomförande.

De ledningsrätter som angränsar till planområdet är:

Akt nr	Typ av ledningsrätt	Till förmån för
Lr, 1504-75.1	Vatten och avlopp	
Lr, 1438-647.1	Fjärrvärme	Solör Bioenergi Fjärrvärme AB
Lr, 1461-2019/13.1	Tele	Skanova AB

7.3 Tekniska frågor

7.3.1 Tekniska åtgärder

Kapaciteten i de befintliga vatten-, spillvatten-, el-, fiber-, och fjärrvärmenäten anses tillräckliga för ett genomförande av detaljplanen.

7.3.2 Utbyggnad av vatten och avlopp

Planförslaget bedöms inte föranleda någon betydande utbyggnad av vatten och avlopp.

7.4 Ekonomiska frågor

Exploatören bekostar samtliga kostnader för genomförandet av detaljplanen inom kvartersmarken, samt nödvändiga anslutningar till ledningsnätet.

7.4.1 Planekonomisk bedömning

Kommunen har inga kostnader i samband med planläggning eller utbyggnad.

Exploatören kommer att bekosta planarbetet fram till laga kraft i enlighet med upprättat plankostnadsavtal.

7.4.2 Planavgift

Kommunen kommer inte att ta ut någon planavgift i samband med bygglov.

Ett plankostnadsavtal har upprättats mellan kommunen och exploatören.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diarienumr.: KS-2024-000202.214

7.4.3 Drift vatten och avlopp

Fastighetsägare bekostar eventuell utbyggnad av vatten och avlopp (medräknat dagvatten).

7.5 Organisatoriska frågor

7.5.1 Tidplan

Laga kraft beräknas till slutet av första kvartalet 2026.

Detaljplan för Ed 1:49

Dals Eds kommun, Västra Götalands län
Diariernr.: KS-2024-000202.214

8 Medverkande

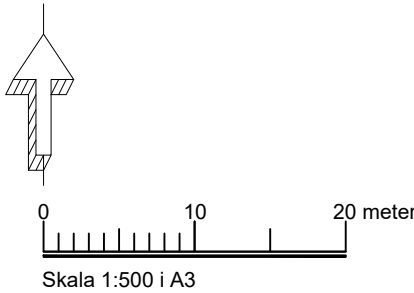
Detaljplanen har upprättats av Dals Eds kommun. Medverkande tjänstepersoner har varit plan- och bygglovsingenjör Elin Andersson från Kanslienheten Plan- och bygg samt Lars Fredriksson, VD för Edshus.

Veronika Jönebratt, Marlene Bro och Johan Stenson från Norconsult har deltagit genom att upprätta handlingarna.

ILLUSTRATIONSKARTA

TECKENFÖRKLARING

- Gräsyta
- Parkering
- Gång
- Befintliga byggnader
- Möjliga nya byggnader
- Träd

Grundkarta för Dale-Ed 1:49
Dals-Eds kommun, Västra Götalands län
Fastighetsredovisningen aktuell 2025-09-10
Detaljredovisningen aktuell 2025-09-08
Måttklass: II
Gränser utan gränspunkt har osäkrat läge
Koordinatsystem
I plan: SWEREF 99 12 00
I höjd: RH 2000
Beteckningsstandard: HMK
Fredrik Molin, Sweco Sverige AB
Sign: _____
Grundkartan upprättad genom geodetisk fältmätning,
samt utdrag av registerkarta och primärkarta.

- INNEHÅLLSFÖRTECKNING
- Fastighetsgräns
 - Ledningsgräns
 - Byggnader (balkontur karterad)
 - Byggnader (beskrivning karterad)
 - Skärmtak
 - Vägar
 - Gränspunkt
 - Betyringsstolpe
 - Levärd
 - Träskamm
 - Registernummer
 - Ledningsgräns
- DUVAN
1:100
LR 1504-75

- Staket
- Stödmur
- Stenmur
- Sten
- Nivåkurva (1m elevhöjd)
- Höjdpunkt
- Punkt i ruttn

- Till planen hör:
- ☒ Planbeskrivning

☒ Plankarta

☒ Illustrationskarta

☒ Grundkarta
- ☒ Fastighetsförteckning

☒ Samrådsredogörelse

☒ Granskningsutlåtande

☐

Detaljplan för
Ed 1:49

Dals Eds kommun	Västra Götalands län	Beslutsdatum	Instans
Antagandehandling		Godkännande	
		Antagande	
Upprättad 2025-09-26		Laga kraft	
	Elin Andersson Plan- och bygglovsingenjör Dals Eds kommun	Johan Stenson Planarkitekt Norconsult AB	Diarienummer: KS-2024-000202.214 Kommunens plannummer:

Kommunstyrelsen

§ 4

Dnr KS-2025-000352000

Skifte av revisor för Hugo Berglund donationsfond och Ester och Conrad Karlssons hjälpfond

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har i ett protokoll från fullmäktige bestämt att kommunens 2 största fonder ska revideras av samma bolag som kommunen. Stiftelserna har haft Daniel Larsson från kontoer i Trollhätt som revisor. Nu har vi fått reda på att PwC stängt kontoret i Trollhättan och Daniel Larsson har slutat hos PwC.

Efter kontakt med PwC så kan de erbjuda en revisor till stiftelserna som finns i Stockholm. Då kollade vi runt här för att finna en revisor närmare. Vid kontakt med Pineskär AB så kan de erbjuda en revisor som de samarbetar med. Det är Susanne Karjalainen som arbetar på Gross revision AB.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Administratör KS

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att välja Susanne Karjalainen till revisor i

- Stiftelsen Hugo Berglunds Donationsfond 862000-0623
- Stiftelsen Ester och Conrad Carlssons hjälpfond 862000-5689

Expedieras till

KF

Byte revisor i Stiftelsen Hugo Berglunds Donationsfond och Stiftelsen Ester och Conrad Carlssons hjälpfond**Sammanfattning och konsekvensbeskrivning**

Dals-Eds kommun har i ett protokoll från fullmäktige bestämt att kommunens 2 största fonder ska revideras av samma bolag som kommunen. Stiftelserna har haft Daniel Larsson från kontoer i Trollhätt som revisor. Nu har vi fått reda på att PwC stängt kontoret i Trollhättan och Daniel Larsson har slutat hos PwC.

Efter kontakt med PwC så kan de erbjuda en revisor till stiftelserna som finns i Stockholm. Då kollade vi runt här för att finna en revisor närmare. Vid kontakt med Pineskär AB så kan de erbjuda en revisor som de samarbetar med. Det är Susanne Karjalainen som arbetar på Gross revision AB.

Beslutsförslag

Att välja Susanne Karjalainen till revisor i
Stiftelsen Hugo Berglunds Donationsfond 862000-0623
Stiftelsen Ester och Conrad Carlssons hjälpfond 862000-05689

Beslutsunderlag

.

I tjänsten

Carl-Johan Wallström,
Administratör

Expedieras till

Länsstyrelsen

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se